

Høringsnotat
Innspill til idrettsmeldingen

Høringsfrist 4. desember 2019

1	Innledning og Norges idrettsforbunds forslag til prioriteringer	3
2	Idrettens samfunnsbidrag	7
3	Bærekraftig utvikling	12
4	Nye aktiviteter og samfunnstrender	14
5	Idrett og begrepet idrettsformål	16
6	Rammebetingelser	17
7	Idrettsglede for alle	20
8	Livslang idrett	30
9	Bedre idrettslag	32
10	Flere og bedre anlegg	34
11	Bedre toppidrett.....	37
12	Internasjonalt	39
13	Antidopingarbeid.....	42
14	Manipulering av idrettskonkurranser	45

1 Innledning og Norges idrettsforbunds forslag til prioriteringer

1.1 Innledning

Norges idrettsforbund er Norges største frivillige organisasjon. Idretten har en viktig samfunnsrolle gjennom sitt arbeid med å legge til rette for idrett og fysisk aktivitet. Idretten bidrar også til å skape glede, mestring, tilhørighet og trygge og gode lokalsamfunn.

Norges idrettsforbund består av over 10 000 idrettslag, 375 idrettsråd, 17 idrettskretser og 55 særforbund. Det trenes og konkurreres i 180 forskjellige idrettsgrener og i et utall av disipliner og øvelser.

Kjernen i idretten er idrettslagene. Det er der aktiviteten utøves. Ved årsskiftet var det tegnet 1,9 millioner medlemskap i de ordinære idrettslagene og idrettslagene rapporterte om over 1,6 millioner aktive. I tillegg har bedriftsidretten 150 000 medlemmer og aktive.

Idrettslagene varierer i størrelse fra de minste med 15-20 medlemmer til noen få med over 10 000. Det gjennomsnittlige idrettslaget har 200 medlemmer. Av idrettslagene er:

- 6 200 sær-idrettslag
- 1 800 fleridrettslag
- 300 bedriftsidrettslag

Idrettslagene tilrettelegger også for mye egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Eksempler på dette er idrettslag som kjører skiløyper, tilbyr turorientering/stolpejakt og Bedriftsidrettsforbundets Sykle til jobben aksjon.

Erfaring viser at nye aktiviteter som oppstår, vokser og lever over tid ofte får et behov for å organisere seg og finner veien inn i idretten. Eksempler på dette er aktiviteter som snowboard, rullebrett, functional fitness og stand up padling.

Idretten favner alle aldersgrupper og teller over 900 000 medlemskap i alderen 0-19 år og nær 1,2 millioner medlemskap i aldersgruppen 20+.

Antall medlemskap har vokst med 75 000 på seks år. Kvinner står for to tredjedeler av veksten og kvinneandelen i medlemsmassen er nå 41,2 prosent.

I den viktige aldersgruppen 6-19 år er idrettens posisjon styrket. Antall medlemskap vokser raskere enn befolkningsveksten. Veksten er spesielt stor blant jentene. Siden 2012 er antall kvinnelige medlemskap i aldersgruppen økt med nær 35 000. Dette er omtrent like mange jenter som det bor i Bergen og Trondheim tilsammen.

Aktivitetssomfanget i idrettsbevegelsen er betydelig og økende. Hvis man tar utgangspunkt i at en gjennomsnittlig treningsgruppe består av 10 utøvere, og at de trener og/eller konkurrerer to ganger i uka i 40 uker i året så gjennomføres det totalt 12 millioner fellesaktiviteter i året, eller over 30 000 fellesaktiviteter med 300 000 aktive hver eneste dag hele året.

På denne bakgrunn er det riktig å si at idrettens viktigste samfunnsbidrag er det som skjer hver dag i idrettslagene over hele landet.

Men i tillegg ønsker Norges idrettsforbund å bruke sin størrelse og sin posisjon til å skape en enda mer aktiv befolkning og sterkere, mer inkluderende lokalsamfunn. Idretten har en kraft til å endre enkeltmenneskers liv og er en organisasjon som kan bidra til en positiv samfunnsutvikling. Denne kraften ønsker vi å utvikle og forsterke i samarbeid med andre organisasjoner og med offentlige myndigheter.

Frivillig innsats er den viktigste ressursen på alle nivåer i norsk idrett. Frivillighet gir mening, trivsel og skaper tilhørighet gjennom gode sosiale nettverk for den enkelte. Den skaper positive ringvirkninger både for den enkelte, idretten og samfunnet. Dugnadsinnsatsen og dugnadsvilligheten er stor i idrettslagene, og ifølge Statistisk Sentralbyrå tilsvarte dugnadsinnsatsen 34 100 årsverk i 2016.

Idrettslagene er opptatt av at flest mulig skal kunne delta, og at alle skal føle seg velkomne.

Drammens Ballklubb uttrykker dette slik på sin hjemmeside.

«Vi har i dag flere aktive en noen gang tidligere, med over 1000 medlemmer i klubben, men har alltid plass til flere. DBK er og blir en breddeklubb. Vi ønsker å ha så mange som mulig, lengst mulig, med i idretten. Klubbens slagord er derfor: Den du er, er bra nok for oss!».

Drammens Ballklubb er en av mange klubber som tilbyr en rekke aktiviteter utover den rene idrettsaktiviteten. Klubben har siden tidlig på femtitallet hatt en «Eldres avdeling» hvor formålet først og fremst er å pleie sosial omgang. De siste årene er det satt i gang en rekke nye tiltak.

- *Klubben driver sin egen idrettsfritidsordning (IFO) for barn i 2.-5. klasse.*
- *Klubben har et samarbeid med to barneskoler i nærområdet om FYSAK. Klubben sier dette er spesielt viktig fordi de her møter alle barna i nærmiljøet, også de som ikke er glad i idrett.*
- *Klubben har et samarbeid med 32 barnehager som kommer for å trene motorikk, og hvor målet først og fremst er å skape gode opplevelser for barna.*
- *Klubben har en ungdomsfritidsordning (U.F.O.) som blant annet tilbyr åpen hall og åpent klubbhus.*
- *Klubben har startet opp en egen e-sport gruppe, og uttaler: «Dette er viktig for her treffer vi ungdom som har valgt bort idretten eller kanskje aldri har vært i idretten. Vi skaper et felleskap og de blir en del av idrettslaget.»*
- *Klubben har startet et tiltak, 60 pluss, hvor de over seksti møtes til styrketrening og avslutter med kaffe.*
- *Klubben arrangerer i samarbeid med Drammen kommune og næringslivet en sommercamp i begynnelsen av sommerferien. Dette samarbeidet gjør at sommercampen er et gratistilbud til de som trenger det.*

Idrettslaget ønsker å skape en fellesarena for alle aldersgrupper:

«Vi tror at når barnehagebarn ser og kan snakke med godt voksne så er det med på å skape et trygt og godt nærmiljø å vokse opp i.»

Drammens Ballklubb er med på Buskerud idrettskrets sin satsing «Aktive Lokalsamfunn».

«Aktive Lokalsamfunn er et prosjekt der idrettslaget tar initiativ til en styrket samhandling med det offentlige generelt og skoleverket spesielt, om barn og unges trygge og aktive oppvekst. Det skal være et samlende initiativ preget av en raus og inkluderende holdning overfor andre frivillige organisasjoner og bygge på et felles mål om å bidra til livslang aktivitetsglede på tvers av generasjoner.»

Mange idrettslag har, som Drammens Ballklubb, evne, vilje og et ønske om å tilby mer enn idrett, og norsk idrett har en ambisjon om at alle som driver både organisert og egenorganisert idrett skal høre hjemme og bli en del av Norges idrettsforbund.

Toppidretten er en viktig del av norsk idrett. Norge er en ledende vinteridrettsnasjon og gjør det stadig bedre innenfor flere sommeridretter. Det er få saker som skaper så store overskrifter som toppidretten, og det er få saker som samler det norske folk som store mesterskap. Store mesterskap bidrar også til økt arrangementskompetanse og til rekruttering av nye grupper frivillige.

Norges idrettsforbund ønsker at idrettsmeldingen skal ha spesielt fokus på følgende tre områder.:

1) Hvordan gjøre det enklere å være idrettslag

Det er viktig at idrettsmeldingen beskriver hvordan myndighetene vil legge til rette for idrettslagenes virksomhet, herunder hvordan stat og kommune kan bidra til at det blir enkelt å være idrettslag og frivillig.

Det er viktig at idrettsmeldingen omtaler hvordan idretten og myndigheter på alle nivåer kan arbeide sammen for å redusere økonomi som barriere for deltakelse.

2) Hvordan forsterke idrettens samfunnsrolle

Idrettens samfunnsrolle bør være et fokusområde i idrettsmeldingen. Norges idrettsforbund mener at idrettsmeldingen bør beskrive hvilken rolle det offentlige Norge ønsker at idrettslagene skal spille i lokalsamfunnene og hvordan det offentlige vil bidra i dette arbeidet.

3) Hvordan legge grunnlag for en bedre og bredere toppidrett

Norges idrettsforbund ønsker at staten utformer en toppidrettspolitikk som kan bidra til en enda bedre og bredere toppidrett.

1.2 Prioritering

I innledningen til Frivillighetsmeldingen heter det:

«Frivillighetspolitikken til regjeringa går ut på å bidra til at frivilligheita kan realisere sine egne mål og si eiga innovasjonskraft. Gjennom enkle og ubyråkratiske tilskotsordningar og open dialog skal politikken leggje til rette for brei deltaking, høg aktivitet og sterke fellesskap.»

Norges idrettsforbunds mål er vedtatt av Idrettstinget. Målene er ambisiøse, og idretten er avhengig av et samarbeid med, og støtte fra det offentlige for å nå mange av målene.

Norges idrettsforbund ber staten prioritere følgende seks konkrete tiltak i idrettsmeldingen:

- Rettighetsfesting av full mva kompensasjon (både vare- og tjenestemomsordningen og anleggsordningen).
- Fjerning av etterslepet på utbetaling av spillemidler ved bygging av anlegg.
- Prioritering av tiltak som kan bidra til å redusere økonomi som barriere for deltagelse i idretten.
- Et samarbeid om
 - å nå ut til de grupper som i dag ikke deltar, eller er underrepresentert i idretten.
 - å løse samfunnsoppgaver som ligger på siden av idrettslagenes kjerneoppgaver.
 - å skape gode oppvekstvilkår og et mer aktivt samfunn.
- Finansiering av et nytt nasjonalt toppidrettssenter.
- Bedrede rammebetingelser for toppidretten (økonomi og utdanning).

I og med at frivillighetsmeldingen slår fast at frivillighetspolitikken skal bidra til at frivilligheten når sine egne mål, har Norges idrettsforbund tatt utgangspunkt i idrettens vedtatte mål og fremmer forslag til hvordan myndighetene best kan bidra til at disse nåes.

Norges idrettsforbund kommer med innspill på følgende områder:

- Idrettens samfunnsbidrag
- Bærekraftig utvikling
- Nye aktiviteter og samfunnstrender
- Idrett og idrettsformålsbegrepet
- Idrettsglede for alle
- Rammebetingelser
- Livslang idrett
- Bedre idrettslag
- Flere og bedre idrettsanlegg
- Bedre toppidrett
- Internasjonalt
- Antidoping arbeid
- Manipulering av idrettskonkurranser

2 Idrettens samfunnsbidrag

Bakgrunn

Idrettsorganisasjonen er et fellesskap av medlemsbaserte, uavhengige organisasjoner der en god toppidrett hviler på en god barne- og ungdomsidrett. Norges idrettsforbund er en forening av foreninger, hver autonom og dannet i et interessefellesskap om idrett.

Norges idrettsforbund eksisterer i kraft av sine medlemmer, idrettslag og særforbund, og har organisert seg for å ivareta disse medlemmenes interesser. Norges idrettsforbunds ansvar er overfor sine medlemmer.

Gjennom visjonen «Idrettsglede for alle» har Norges idrettsforbund en ambisjon om å få flere til å drive idrett, til å oppleve gleden og fellesskapet som idretten kan gi. Deltakelse i idrettens fellesskap som aktiv og frivillig har en egenverdi for den enkelte og en stor verdi for samfunnet. Dette engasjementet har i seg en betydelig egenverdi og er i seg selv et fantastisk bidrag til livskvalitet for enkeltmennesker, i tillegg til verdien av det som skapes, for å bygge gode samfunn.

Idretten i Norge hviler på skuldrene til over 700 000 frivillige. Det er mennesker som gir av sin tid, sitt engasjement for idrett og sin lokaltilknytning for å skape gode idrettstilbud for seg selv, sine barn og sitt lokalsamfunn.

Dugnadsinnsats er selve bærebjelken i driften av idrettslag rundt om i hele landet. Den frivillige innsatsen er helt avgjørende for norsk idrett. Ifølge Statisk sentralbyrås satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner for 2016 ble det utført 148 000 frivillige årsverk i Norge hvorav hele 34 100 innenfor idretten. SSB oppgir verdien av disse årsverkene til 17,3 milliarder kroner når en priser et årsverk til i overkant av 500 000 kroner.

Verdien av idrettens samfunnsbidrag er imidlertid langt høyere enn dette. Idrettens viktigste samfunnsbidrag er det som skjer i disse idrettslagene hver dag over hele landet. Idrettslagene bidrar med gode fellesskap, voksne som bryr seg og aktive oppvekstvilkår for barn og ungdom.

Nytteverdien finnes igjen i et mer fysisk aktivt samfunn med betydelige helsegevinster som konsekvens. I tillegg har idrett en positiv påvirkning på psykisk helse, bedre tilhørighet og har vist seg å kunne gi et betydelig inkluderingsbidrag i samfunnet. Disse effektene er godt dokumentert.

I Fjertoftutvalgets første rapport er det for eksempel henvist til en rapport fra Helsedirektoratet som kom i 2014 hvor det står:

«Fysisk aktivitet har en potensiell velferdsgevinst på 406 000 gode leveår, og en samfunnsøkonomisk gevinst på 455 milliarder kroner HVERT ÅR!»

Idrettens folkehelsestrategi

I idrettens folkehelsestrategi – Aktiv inspirasjon – deles idrettens folkehelseengasjement i tre innsatsområder:

1. Flere i aktivitet innenfor norsk idrett
2. Påvirke til et mer fysisk aktivt samfunn
3. Idretten som tjenesteleverandør

Hvert av innsatsområdene har forslag til mål og tiltak. De aller fleste barn deltar i idrettsaktivitet. Idretten har som mål at alle som ønsker å delta skal få muligheten til det. I tillegg har idretten en målsetting om å beholde så mange som mulig så lenge som mulig. Helse- og samfunnsgevinsten ved at idrettsbevegelsen evner å beholde ungdommer bare ett år til i idretten er betydelig. Ungdom som forblir aktive medlemmer, forblir både idrettsaktive og fysisk aktive seinere i livet i større grad enn ungdommer som har valgt bort idrett.

Flere voksne og eldre i aktivitet

Norges idrettsforbund støtter prioriteringen av spillemidler til barn og unge. Men idretten har også et mål om at flere voksne og eldre skal få et aktivitetstilbud gjennom idretten. Dette er viktig for folkehelsen og for den enkeltes tilhørighet til et sosialt miljø.

Norges idrettsforbunds satsingsområde «Livslang idrett» understøtter myndighetenes mål om å få voksne til å stå lenger i samfunnsliv og arbeidsliv, og kanskje fylkeskommunens tydeligere ansvar som samfunnsutvikler?

Det siste området i idrettens folkehelsestrategi har ikke deltakelse i idrettslagene som primærmål, men det er økt fysisk aktivitet i samfunnet som er målet. Svært ofte innebærer tiltakene å bruke idretten som virkemiddel for å få til «merverdi» for enkeltmennesker, grupper eller hele lokalsamfunn.

Gode og idrettsaktive samfunn

Gjennom langtidsplanen «Idretten vil!» vedtatt på Idrettstinget i mai, forplikter idrettsorganisasjonen seg til å bidra til å utvikle gode og idrettsaktive samfunn, både lokalt og nasjonalt, gjennom mer og bedre idrett. Det krever aktive og utadrettede idrettslag med en sterkere bevissthet om at mer idrett til flere gir større merverdi for samfunnet.

Det er særlig innenfor noen områder det er viktig å peke på at konsekvensene av idrettslagenes tilbud om idrett kan styrkes gjennom et sterkere samarbeid lokalt.

1. Idretten er en inkluderingsarena, særlig for barn og ungdom, nesten uten sidestykke. I Oslo deltar gutter med minoritetsbakgrunn like mye i idrett som gutter fra majoritetsbefolkningen – om man korrigerer for økonomi som begrensning. Idrettsarenaen kan gjennom aktive samarbeid naturligvis også bli en inkluderingsarena for voksne både som idrettsaktive og som «støtteapparat» for egne barn. Gjennom en sterkere kulturforståelse og -tilrettelegging kan idrett også bli en god inkluderingsarena for jenter og kvinner.
2. En trygg idrett gir et trygt lokalsamfunn. Idrettens verdiarbeid med krav til politiattester, retningslinjer mot og oppfølging av saker som omhandler seksuell trakassering og overgrep, idrettens barnerettigheter og Barneidrettsbestemmelsene og ikke minst dugnadskulturen er eksempler på at idrettslag er med på å definere hvilke spilleregler som skal gjelde i de forskjellige lokalsamfunn.
3. Voksne som bryr seg, er en sentral del av å drive med idrett. Samfunns effekten av å ha gode voksne rollemodeller er stor. Gjennom idrettslagene og idrettens skolering av trenere og ledere, er det gode voksne som bryr seg i alle idrettslag over hele landet. En ytterligere styrking av denne kompetansen og av oppfølgingen av alle idrettslag, vil gi ytterligere samfunnsgevinst. Sterke kvinnelige aktivitetsguider som forbilder både for idretten og i sine miljø fungerer som de beste brobyggere for tillit, trygghet og respekt – noe som er viktig å etablere i mange flerkulturelle familier og i forbindelse

med spesielt rekruttering av jenter i idretten

4. Den norske idrettsmodellen med alle som vil drive idrett i samme organisasjon, kan gi stor samfunnsnytte. Integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse beriker både mennesker og organisasjoner. Det finnes utfordringer før tilbudet om idrettsdeltakelse når ut til alle som har et behov for det, og før idrettstilbudet til mennesker med funksjonsnedsettelse er godt nok, men med et sterkere samarbeid med myndighetene kan idretten nå enda lenger.

Idretten som tjenesteleverandør

Det siste punktet i idrettens folkehelsestrategi omhandler idrett som tjenesteleverandør. Mange idrettslag engasjerer seg også på områder på siden av kjerneaktiviteten. Idretten har verktøy i form av engasjerte mennesker, forbilder, fellesskap og metoder som har overføringsverdi til andre viktige samfunnsområder som rusomsorg, integrering, kriminalomsorg og barnevern, for å nevne noe.

Tromsø IL kan være et godt eksempel på idrettslag som bruker sin posisjon, sin kompetanse og sine ressurser til å gjøre en positiv forskjell i sitt lokalsamfunn. «TIL for alle», som er Tromsø ILs samfunnskontakt, bruker både frivillige og betalte ressurser til blant annet å organisere og drive flere forskjellige programmer og prosjekter. Tromsø IL driver et gatelag, som er fotball for mennesker med rusutfordringer, spiller fotball i fengselet, besøker barnehager og inviterer barnehager til Alfheim, som er TILs hjemmebane. Klubben leverer trening for innvandrerkvinner, bidrar i en ungdomsklubb og legger til rette for e-fotball og annen e-sport – og mye annet. Tromsø IL sier selv at klubbens samfunns- og verdiarbeid handler både om å bidra ut i våre omgivelser og om å jobbe med seg selv – som klubb, lag og individ. «Det finnes ingen grenser for idrettens potensial når det gjelder å bidra i et samfunns- og verdiarbeid.» Tromsø ILs innsats på området er i stor grad finansiert av næringslivet i byen. Midler fra Sparebanken Nord-Norges samfunnsløft har gjort det mulig å ha en person i full stilling over en treårsperiode. Denne administrative ressursen gjør det mulig å ha kontinuitet i dette arbeidet som gjennomføres i tett samarbeid med spillere og trenere i egen klubb og frivillige som ønsker å bidra i samfunnet.

Det er mange idrettsråd som over flere år har opparbeidet seg god og verdifull kompetanse på inkludering i sin kommune. Kommuner er ulikt sammensatt, det vil derfor også finnes ulike løsninger i ulike kommuner for å oppnå «Idrettsglede for alle». Et godt eksempel kan hentes fra Ullensaker idrettsråds arbeid. Idrettsrådet startet med 200 000 kroner i støtte fra kommunen et barne- og ungdomsprosjekt i 2004 hvor målet var å få barn og ungdommer som på grunn av økonomi eller andre utfordringer sto utenfor idretten med i idrettslagenes ordinære aktivitet. Det ble i første omgang satset på et faddertiltak drevet av en tiltakskonsulent lønnet av idrettsrådet. Idrettslagene, kommunen, skolen og andre kan melde inn kandidater til tiltaket. Det skrives en kontrakt med familiene til de som kommer med før en kjøper inn utstyr, betaler medlemsavgifter dekker kostnader og lommepenger til cuper og treningsleirer osv. Ingen utover tiltakskonsulentens vet hvem som er med i tiltaket noe som er svært viktig.

Etter noen år ble prosjektet omgjort til et fast tiltak og kommunen bidrar i år med en million kroner og en mottar også støtte fra fylkeskommunen. Ullensaker idrettsråd har nå tre tiltakskonsulenter som arbeider deltid med dette. Prosjektet er utvidet og Ullensaker idrettsråd driver nå også et fotballprosjekt for alle syvende klasser. Her

snakkes det om vold og rasisme med alle elevene og det arrangeres en fotballturnering.

I 2015 startet menn med svømmekurs for innvandrerjenter. Dette har blitt svært populært og er også utvidet til mødre og døtre og fedre med sønner. Til tross for mange kulturelle utfordringer har tiltaket blitt svært populært og over 900 personer har deltatt og blitt trygge i vannet. En bestefar på 82 har blant annet deltatt sammen med et barnebarn på syv, og flere mødre melder tilbake at tiltaket har vært viktig også sosialt. Svømmekurset har også ført til at flere deltar i gymtimene på skolen. Svømmekursene er delvis finansiert med statlig støtte.

I høst- og vinterferiene arrangeres det aktiviteter i samarbeid med alle idrettslagene i kommunene.

Som eksemplene fra Tromsø IL og Ullensaker idrettsråd viser, er det ingen mangel på vilje til å bidra til å skape gode samfunn. Det samme ble vist over hele landet under flyktningkrisen i 2015 da idretten stilte opp med gode tilbud i lokalsamfunn over hele landet.

Samtidig er det en erkjennelse av at det er en grense for hvor bærekraftig og langsiktig denne typen engasjement er dersom den skal fundamenteres på frivillig innsats. Både Ullensaker idrettsråd, Tromsø IL og andre sterke idrettslag bruker ansatte trenere, ledere og utøvere til å skape positive opplevelser i fengselet, på sykehuset for syke barn, med Gatelag, på ungdomsklubben, gjennom rullestolløp osv. Her ligger det mange muligheter, men de færreste idrettslag har ressurser til å jobbe langsiktig med slike tiltak. Om man skal realisere potensialet på en bærekraftig måte må det etableres et tett samarbeid mellom myndighetene og idretten.

Tilrettelegging for frivillighet med ansatte

Frivillighet er livsnerven i idretten, men på noen områder er det behov for ansatte for å styrke og legge til rette for den frivillige innsatsen. Ansatte som tar seg av tyngre administrative oppgaver reduserer terskelen for å rekruttere frivillige som ledere og trenere, og bidrar til at de holder ut lenger.

På noen områder vil det også være oppgaver som krever spisskompetanse som ikke kan baseres kun på frivillighet. Til oppgaver som treningsplanlegging, idrettslige utviklingsplaner for hele idrettslaget, og trening med krevende tekniske øvelser, kan det være nødvendig med en kompetanse ut over det man kan forvente at frivillige skal bidra med. Et mer mangfoldig samfunn og et samfunn i endring og bevegelse setter større krav også til idretten. Ulike kulturer møtes hvor bl.a. språk kan være en viktig barriere. Det kreves også i visse tilfeller en større kulturforståelse og også kulturmegling enn det man kan forvente av den frivillige idretten. Det vil være viktig å understøtte idretten og også hjelpe de frivillige med situasjoner som kan oppleves vanskelig. Et bærekraftig inkluderingsarbeid vil også innebære spisskompetanse på inkludering som fagfelt.

Norges idrettsforbund legger til grunn at ansatte i idretten må understøtte og skape mer frivillighet og idrettsaktivitet, og ikke erstatte det som kan løses med frivillig innsats.

Idrett og skolegang

Det er en forutsetning for å kunne skape fysisk aktive samfunn at aktører samarbeider. Myndighetene må legge til rette gjennom å gi forutsetninger for aktive liv, som å sikre arealer til fysisk aktivitet, bygge idrettsanlegg eller sikre gang- og sykkelveier. Skolene må tilby både kroppsøving, fysisk aktivitet i skoledagen og uteområder om inviterer til idrett og aktivitet.

Næringslivet bør ha bedriftsidrettslag og muligheter for trening i arbeidstiden eller på arbeidsstedet. Idrettslagene gir sine tilbud om idrett etter skoletid og på ettermiddagen.

Erfaring viser at fysisk aktivitet i skolehverdagen er med på å bedre læringen.

For barns mulighet til idrett og aktive liv bør det legges til rette for et sterkere samarbeid mellom skole og idrettslag, der idretten, på skolens premisser, kan bidra til et rikere aktivitetsmangfold og kunnskap om forskjellige idretter.

Norges idrettsforbund ser med glede på at det tilbys studietilbud med toppidrett både i offentlige og i private videregående skoler. Vi imøteser også den samme muligheten for yrkesfaglige studieretninger.

Idrettsforbundet har i over ti år aktivt jobbet sammen med andre organisasjoner for å få til en rettighet om én time daglig fysisk aktivitet i skolen for alle skoleelever fra 1. til 10. trinn. Vi ser fram til å jobbe sammen med praksisfeltet om hvordan dette skal la seg realisere.

Norges idrettsforbunds mål

Norges idrettsforbund ønsker å spille en enda større rolle i samfunnet, og mener at idretten har gode forutsetninger for å bli en enda viktigere samarbeidspart for stat og kommune innenfor en rekke områder.

Norges idrettsforbund ønsker å invitere staten til et samarbeid for å se på hvordan vi sammen kan øke idrettens samfunnsbidrag.

Forslag til statlig innsats på området

- Støtte opp under alle tiltak som bidrar til trygg idrett.
- Bruke idretten som tjenesteleverandør på en måte som både bidrar til å løse samfunnsoppgaver samtidig som det styrker idrettens mulighet til å løse sine kjerneoppgaver.
- Legge til rette for smidige ordninger i kommunene som sikrer at barn som ikke har råd til å delta på idrettsaktivitet, får anledning til det.
- Bidra til at Aktivitetsguider eller tilsvarende kan bistå familier, særlig med annen kulturell bakgrunn, med å forstå hva idrett er og hvordan starte med idrett
- Bidra til at idretten blir en enda bedre inkluderingsarena, spesielt for jenter.
- Støtte en sterkere innsats mot frafall med tiltak som henvender seg til «alle som bare vil trene to ganger i uka», hvor ungdommer kan styre og lede egen aktivitet.
- At myndighetene adresserer fysisk inaktivitet som en samfunnsutfordring og peker på idretten som en del av løsningen.
- At det blir god fremdrift på innføring av én time daglig fysisk aktivitet i skolehverdagen.
- At det legges til rette for kombinasjonen toppidrett og utdanning på videregående skole også for linjer som ikke er studiespesialiserende.

3 Bærekraftig utvikling

En bærekraftig utvikling i idretten må skje i tre dimensjoner; økonomisk bærekraft, sosial bærekraft og klima- og miljømessig bærekraft. Bærekraftmål 17; samarbeid for å nå målene, er viktig for at idretten skal lykkes i alle dimensjonene. Idrettens påvirkning på samfunnet er betydelig, og med gode partnerskap vil norsk idrett kunne mobilisere kraftfullt for å bidra til bærekraftig utvikling i all vår aktivitet.

Norges idrettsforbund arbeider i samarbeid med utvalgte særforbund og idrettskretser med å utvikle en strategi for dette området. Arbeidet tar utgangspunkt følgende kapittel om bærekraftig utvikling i den nye langtidsplanen for norsk idrett for perioden 2019 – 2023, vedtatt på Idrettstinget i mai 2019:

«Som en integrert og viktig del av samfunnet – lokalt, nasjonalt og internasjonalt – må også idrettsbevegelsen bidra til en bærekraftig utvikling av kloden. Stortinget har sluttet seg til FNs utviklingsmål og har forpliktet seg til dem. Norges idrettsforbund må la en bærekraftig utvikling og miljøbevissthet, i tråd med disse målene, være en del av grunnlaget for å lykkes.»

FN og IOC anerkjenner idrettens rolle i å skape utvikling og fred, blant annet gjennom FNs plenumsresolusjon av 3. desember 2018 med tittelen «Sport as an Enabler for Sustainable Development», ved at idretten står for toleranse og respekt, fremmer kvinners og barns rettigheter og har så vel et nasjonalt som et internasjonalt perspektiv på å fremme helse, inkludering, mangfold og utdanning.»

På flere av områdene innenfor bærekraftig utvikling har Norges idrettsforbund gode forutsetninger. Når det gjelder økonomisk bærekraft og godt styresett nyter vi godt av å være del av et velfungerende samfunn, men har like fullt egne retningslinjer som etterleves på dette feltet. Idrett er også helsebringende i seg selv, så vi starter godt når det gjelder bærekraftmål og helse.

Også når det gjelder sosial bærekraft har vi et godt startsted for videre arbeid. Idrettslagene er en arena for tilhørighet og fellesskap – og i alle fall er det et stort potensial for ytterligere skjerpet søkelys på tilhørighet både til idrett og samfunn gjennom idrettslagene. Samtidig har idretten retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep, retningslinjer for hva som er god ungdomsidrett – og ikke minst idrettens barnerettigheter som bygger på FNs rettigheter for barn og som har fått sine konsekvenser i Barneidrettsbestemmelsene. Dette er kompetanse og et verdimesig godt utgangspunkt for sosial bærekraft, mangfold og inkludering.

I arbeidet med miljø og klima gjør idrettsbevegelsen litt, men ikke mye verken helhetlig eller langsiktig. Flere særforbund, blant annet dykking og seiling, har sterke nasjonale og internasjonale initiativ for godt miljøarbeid. Fotballforbundet i Norge og i Norden ser sammen på alternativer til bruk av gummigranulat i kunstgressbaner. Noen

idrettsarrangører, kanskje særlig Bislett Games og Norway Cup av de store, har egne strategier og handlingsplaner når det gjelder klima og miljø under sine arrangement. NIF har inngått et samarbeid med WWF om å redusere plastbruken i idretten. NIF har også laget, sammen med Greener Events, en miljøhåndbok for idrettsbevegelsen. Idretter som konkurrerer med en serieorganisering må se på om alternative konkurranseformer kan redusere transport og miljøkostnader. Turneringsorganisering bør kunne være et alternativ for lagspillkonkurranser langt opp i alder og nivå.

Norges idrettsforbunds mål

Norges idrettsforbund skal gjennom sitt arbeid bidra positivt for å nå FNs bærekraftsmål.

Forslag til statlig mål og innsats på området

- Sammen med norsk idrett kartlegge og beskrive status og muligheter for idrettens bidrag til å nå bærekraftmålene.
- Legge til rette for innovative samhandlings- og møteplasser mellom frivillige organisasjoner og andre som jobber med bærekraftig utvikling.
- Bidra med midler som kan sette fart på endringene mot en klimanøytral idrett
- Innføre insentiver for å sikre økt bruk av kollektivtrafikk i forbindelse med trening og konkurranser

4 Nye aktiviteter og samfunnstrender

4.1 E-sport

I Norge og i hele idrettsverdenen foregår det diskusjoner og avklaringer for hvordan den tradisjonelle idretten skal forholde seg til gaming og det som kalles e-sport. Så langt har forståelsen av begrepene vært at gaming er «å spille videospill» uavhengig av plattform, mens forståelsen av e-sport har vært organiserte konkurranser eller til og med «toppidretten» av gaming.

Idrettsstyret har uttalt i en orienteringssak fra desember 2018:

- *Gitt at e-sport blir definert som idrett, og at de spillene som blir aktuelle, etisk kan forsvares, er det i dag ingenting som skulle tilsi at foreninger som driver e-sport, ikke skal kunne bli med i norsk idrett.*
- *Alle idrettslag som ønsker å gi et tilbud om e-sport i egen regi, kan gjøre det. Utøverne kan bli medlemmer i idrettslaget uten særforbundstilknytning, omtrent som om de drev med mosjonsidrett i regi av klubben*
- *Norges idrettsforbund bør aktivt informere om at denne muligheten både er reell – og ønskelig – dersom idrettslagene selv ønsker det og det ikke går ut over kjernevirksomheten*

Gaming og e-sport er store og viktige aktiviteter for ungdom som fortjener anerkjennelse og understøttelse av myndighetene både lokalt og nasjonalt. De siste årene har flere idrettslag gitt tilbud om e-sport til sine medlemmer, etablert e-sportgrupper i sine idrettslag eller lagt til rette for at gaming og e-sport kan finne sted på klubbhuset.

Norges idrettsforbund synes det er bra at idrettslag tar et ansvar for å tilrettelegge for at e-sportaktivitet kan skje innenfor trygge og sosiale rammer i barn og unges lokalmiljø.

I Norge har Norges Fotballforbund tatt sterkt eierskap til e-fotball. Det arrangeres NM og det avholdes landskamper. Norsk Toppfotball organiserer seriespill mellom de beste fotballklubbene. Det er naturlig at det er Norges Fotballforbund som skal tilby e-fotball i Norge.

Gaming og e-sport i Norge i dag er organisert i et mylder av strukturer. Det er løse kameratgrupper, det er kommersielle foretak og det er enkelte foreninger. Nylig ble Norges E-sportforbund etablert. De som eventuelt i fremtiden skal være en del av idrettsorganisasjonen må være organisert som medlemsbaserte foreninger sammen i et forbund.

Norges idrettsforbunds mål

Norges idrettsforbund vurderer fortløpende hvilke aktiviteter som hører hjemme i idrettsbevegelsen som medlemmer, eller som idrett innenfor idrettsorganisasjonen.

Forslag til statlig mål og innsats på området

- Norges idrettsforbund ønsker at staten inntar et positivt syn på at miljøer som representerer nye aktiviteter samles i nasjonale medlemsbaserte organisasjoner.
- De siste årene har flere idrettslag gitt tilbud om E-sport til sine medlemmer, etablert E-sportgrupper i sine idrettslag eller lagt til rette for at gaming og e-sport kan finne sted på klubbhuset. Norges idrettsforbund ønsker at staten støtter opp under og anerkjenner det at idrettslag tar et ansvar for å tilrettelegge for at e-sportaktivitet kan skje innenfor trygge og sosiale rammer i barn og unges lokalmiljø.
- Anerkjennelse idrettens ønske og behov for at idrettsspesifikke e-idretter hører hjemme i de respektive særforbund; e-fotball hos fotballforbundet, e-hockey hos ishockeyforbundet, e-tennis hos tennisforbundet osv. dersom de skal organiseres innenfor Norges idrettsforbund.

5 Idrett og begrepet idrettsformål

Bakgrunn

Det er viktig at regjeringen og Stortinget med jevne mellomrom diskuterer rammevilkårene for idretten som drives innenfor Norges idrettsforbund og den som drives egenorganisert eller i regi av andre. Det er i denne sammenheng viktig å definere hva idrettsformålsbegrepet rommer, og hvor grensene går for hva som kan defineres som idrett.

Norges Idrettsforbund opplever i økende grad at nye og positive tiltak som legger til rette for fysisk aktivitet kommer inn under begrepet idrett. Det fører til en utvanning av idrettsbegrepet, og at den organiserte idrettens andel av spillemidlene reduseres.

Norges idrettsforbund ønsker å inkludere alle som driver idrett i foreninger i hele landet – og legge til rette for alle som driver egenorganisert idrett. Norges idrettsforbund mener at det er riktig at tilskudd til egenorganisert idrett finansieres over andelen avsatt til idrettsformål. Samtidig er det viktig at myndighetene definerer hva som er egenorganisert idrett og hvilke formål som skal kunne motta støtte.

64 prosent av overskuddet til Norsk Tipping (etter at midler til helse- og rehabiliteringsformål er delt ut) skal gå til idrettsformål. Norges idrettsforbund vil påpeke at begrepet idrettsformål som brukes i forbindelse med fordeling av spillemidler, også rommer tiltak som ikke faller inn under idrettsbegrepet. Norge idrettsforbund mener at begrepet idrettsformål med fordel kunne hatt en klar og tydelig definisjon som samsvarer med idrettsdefinisjonen.

Norges idrettsforbund mener blant annet at drift av offentlige instanser som Lotteri- og stiftelsestilsynet ikke kan anses som idrettsformål selv om disse arbeider med idrettsrelaterte saker.

Norges idrettsforbund ønsker at idrettsmeldingen skal:

- Klargjøre definisjonen av idrettsbegrepet og begrepet idrettsformål i pengespilloven.
- Norges idrettsforbund foreslår at begrepet idrett defineres som fysisk aktivitet av trenings, konkurranse eller mosjonskarakter (innbefattet egenorganisert idrett), der konkurransedelen er målbar etter godkjent regelverk og tilfredsstillende de etiske normene idretten i Norge bygger sin aktivitet på.
- Norges idrettsforbund foreslår at idrettsformål i pengespilloven defineres til aktiviteter som faller inn under definisjonen av idrett.
- Lag og foreninger innenfor norsk idrett som ønsker å legge til rette for egenorganisert idrett, må også få mulighet til å søke om spillemidler til dette utover det som er øremerket idrettsformål.

6 Rammebetingelser

6.1 Enerettsmodellen

Idrettstinget på Lillehammer vedtok i mai 2019 følgende resolusjon:

«Norsk idrett stiller seg bak enerettsmodellen som sterkt bidrar til ansvarlighet i forebygging av spillavhengighet, og samtidig gir forutsigbare inntekter til idrett, kultur og humanitære organisasjoner. Idrettstinget støtter derfor myndighetenes intensivering av kampen mot pengespill som er ulovlige i Norge og tiltakene for å forhindre markedsføring av disse».

Norges idrettsforbundsmål

Norges idrettsforbund støtter den norske pengespillpolitikken. Idrettens syn er først og fremst tuftet på hensynet til problemspillerne.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Norges idrettsforbund forventer at idrettsmeldingen understreker at pengespillpolitikken ligger fast.

6.2 Mva-kompensasjon varer og tjenester

Bakgrunn

Tabellen nedenfor viser blant annet utvikling i søknadssum, tilgjengelig ramme og avkorting.

Spknadsår	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tal søkarar	907	1 079	1 189	1 351	1 448	1 558	1 730
Tal organisasjonar	16 188	17 863	18 900	20 626	22 653	23 486	24 055
Tildelt/ramme (NOK1000)	619 583	940 966	1 191 554	1 222 201	1 290 951	1 319 002	1 422 459
Spknadssum (NOK1000)	1 306 265	1 422 920	1 484 043	1 597 299	1 720 704	1 864 335	1 977 442
Godkjend søknadssum (NOK1000)	1 267 446	1 346 466	1 435 692	1 561 339	1 691 005	1 811 591	1 908 111
Avkorting i %	51,1	30,1	17,0	21,7	23,7	27,2	25,5
Tal avslag / avviste søknader	111	160	149	174	161	162	176

Mva-kompensasjonsordningen for varer og tjenester er en viktig ordning for frivilligheten, men som det kommer frem av tabellen er ordningen underfinansiert. I 2018 manglet det nær 500 millioner kroner på at ordningen var fullfinansiert. Idrettens andel av dette utgjorde rundt 175 millioner kroner. For idrettslagene betydde dette et «tap» på nær 130 millioner kroner.

Norges idrettsforbund administrerer ordningen på vegne av alle underliggende ledd og aksjeselskaper som er heleid av organisasjonsleddene (ca. 11 600 enheter). Dette er en ressurskrevende jobb som er økt i omfang etter endringene i ordningen som gjelder med virkning fra 1. januar 2019. Norges Idrettsforbund behandler om lag 6 200 søknader hvert år. I 2019 utgjør søknadsgrunnlaget 10,3 milliarder kroner. Idretten mottar cirka 36 prosent av tilgjengelige midler.

Idretten ser følgende utfordringer i momskompensasjonsordningen for varer og tjenester:

- Bevilgningen over statsbudsjettet er for liten i forhold til søknadsmassen – noe som resulterer i avkortning i tildelingen.
- Endringene som ble innført i 2019, gjør at ordningen ikke er så enkel og ubyråkratisk som tidligere. Innføring av fradrag man ikke på en enkel måte kan hente ut ifra regnskapet (kostnader i utlandet), medfører merarbeid og økning av revisjonskostnadene til enkelte underliggende ledd.

Norges idrettsforbunds mål

Idrettstinget på Lillehammer vedtok i mai 2019 følgende resolusjon:

Norsk idrett vil jobbe for en rettighetsfestet, full kompensasjon av vare- og tjenestemoms og moms på idrettslagenes investeringer i egne anlegg.

Norges idrettsforbund mener at merverdiavgiften ikke skal være en kostnad for idretten, og at søknadsordningen må være enkel, ubyråkratisk og forutsigbar i tråd med regjeringens mål om forenkling og avbyråkratisering.

Forslag til statlig mål og innsats på området

- Innføring av en rettighetsfestet, full momskompensasjonsordning.
- Gjøre søknadsordningen enklere.

6.3 Forenkling av søknader og rapportering

Bakgrunn

I del IV Forenklingsreform i Frivillighetsmeldingen står det blant annet innledningsvis:

«Forenkling for frivillig sektor i regi av staten går i stor grad ut på å gjøre det enkelt å søkje og rapportere på statlege tilskot. Forenklingsreforma har derfor to hovudspor: Det eine er forenkling av regelverk og samordna forvaltning av tilskotsordningane, det andre er digitale fellesløysingar.»

Kapittel 9.4 omtaler flerårige tilskudd og det heter blant annet:

«Fleirårige avtalar om tilskot vil gi føreseielegheit for frivillige organisasjonar, slik at dei kan planleg-gje meir langsiktig, byggje kompetanse, bruke ressursane meir effektivt og bidra til betre målopp-nåing i bruken av tilskotsmidlane. Dette er i tråd med ønsket frå regjeringa om mindre byråkrati for frivilligheita slik det er beskrive i Jeløyplattforma. Det er også i tråd med tilrådingane til ekspert-gruppa som har gått gjennom statlege tilskot til frivillige organisasjonar.»

Fleirårige tilskot vil også kunne bidra til forenkling og reduksjon av administrativ ressursbruk både hos organisasjonane og forvaltninga. Avtalar om tilskot over fleire år vil kunne redusere talet på og omfanget av søknader og rapportar innanfor avtaleperioden.»

Norges idrettsforbunds mål

Norges idrettsforbund har som mål å bruke mest mulig ressurser på aktivitet og virksomhet som legger til rette for aktivitet.

Forslag til statlig mål og innsats på området

- Det innføres forenklede søknads- og rapporteringsrutiner. Spesielt mener NIF at kravet til rapportering bør kunne reduseres.
- En tester ut flerårige søknader. I første omgang toårige søknader.

6.4 Behov for særskilte endringer i mva-regelverket

Det er viktig at statlige regler ikke er til hinder eller vanskeliggjør bygging og drift av idrettsanlegg.

6.4.1 Mva-kompensasjon for kommuner som bygger idrettsanlegg

Bakgrunn

Det er et mål at innbyggere i Norge skal være svømmedyktige. Svømmedyktighet og kompetanse i vann innbefatter ikke bare fysiske ferdigheter i vann, men også kunnskaper og holdninger knyttet til det å oppholde seg i, ved og på vann.

Svømmehaller er viktige ikke bare for svømmeidrettene, men også for svømmedyktighet i befolkningen. Kommunene har fått redusert retten til mva-kompensasjon på svømmeanlegg som også henvender seg til et betalende publikum. Dette har ført til at enkelte kommuner stenger eller begrenser åpningstiden for publikum for å unngå krav om tilbakebetaling av mva-kompensasjon. Dette bidrar til en motsatt utvikling av det som er samfunnets mål.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Norges idrettsforbund ber om at regelverket for mva-kompensasjon ved bygging av idrettsanlegg endres slik at kommuner som bygger anlegg som mottar spillemidler også skal få kompensert betalt merverdiavgift fullt ut.

6.4.2 Mva-kompensasjon ved samarbeidsprosjekter mellom idrettslag og kommuner

Bakgrunn

Enkelte ganger kan det være formålstjenlig at idrettslag og kommuner samarbeider om etablering av nye idrettsanlegg. Dersom det er kommunen som er eier av anlegget, og idrettslaget bidrar med støtte, anser avgiftsmyndighetene dette som forhåndsbetaling av leie, med den følge at kommunen mister retten til full mva-kompensasjon. Dette er uheldig og vil ofte føre til at et slikt offentlig privat samarbeid ikke er mulig. Dette kan neppe være ønsket politikk.

Denne tolkningen er fastlagt i en prinsipputtalelse gitt av skatteetaten 24.05.2013 om idrettsanlegg og kompensasjon.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Norges idrettsforbund ber om at regelverket for mva-kompensasjon endres slik at det skal gis full mva-kompensasjon ved slike samarbeidsprosjekter.

7 Idrettsglede for alle

7.1 Økonomi som barriere

Bakgrunn

Både idretten og myndighetenes mål er oppsummert i *Fritidserklæringen*

Idretten må sammen med det offentlige, finne gode, langsiktige løsninger for barn og unge som kommer fra familier som ikke har råd til deltakelse, selv om kostnadsnivået er lavt. Den mest utsatte gruppen er barn og unge under 18 år som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. I 2017 gjaldt dette 106 000 barn. Dette tilsvarer 10,7 % av alle barn.

Politiske dokumenter som bakgrunn:

Strategiutvalget for idrett («Fjortoft-utvalget») har i sin rapport av 8. juni 2016 en god beskrivelse av virkeligheten i norsk idrett på dette området, samt anbefalinger til det offentlig innsats. Særlig viktig fra deres rapport er:

- Beskrivelse av virkeligheten ute i idretten, og hva som trengs lokalt for å få alle med
- Understreking av viktigheten av at idrettslag får gratis leie av kommunale idrettsanlegg for idrettsaktivitet for barn og unge
- *Strategiutvalget for idrett anbefaler at regjeringen tar et initiativ, sammen med idretten, for å synliggjøre gode lokale løsninger for hvordan idrettslag, kommuner og NAV kan samarbeide for å håndtere økonomiske utfordringer knyttet til idrettsdeltakelse.*

Dette viktige arbeidet har så vidt Norges idrettsforbund erfarer ikke startet.

I ulike kommuner fins det ulike lokale regelverk og ulike tolkninger av eksisterende regelverk i NAV og kommune som kan være til hinder for inkludering. Det vil være til stor hjelp for idretten at familier opplevde samme praksis over hele landet, spesielt i forhold til økonomisk inkludering.

Forsking

- Ungdata viser at 93% av barn og unge på et tidspunkt deltar i idrett¹
- Barn/unge i familier med lav sosioøkonomisk status² deltar mindre enn halvparten så mye i idrett som de i familier med høy sosioøkonomisk status
 - I tillegg til Ungdata, må vi nevne:
 - Senter for forskning på sivilsamfunn & frivillig sektor Rapport 2012-4: Deltagelse i frivillige organisasjoner, side 22.

¹ Bileta under er frå Ungdata sin 2017-rapport, side 49 <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2017/Ungdata-2017>

² Ungdata: «Indikatoren er målt gjennom spørsmål om foreldrenes utdanning og tilgang til bøker og andre materielle ressurser i hjemmet. Ungdommene er delt inn i fem like store sosioøkonomiske grupper basert på mengden av ressurser.» <http://www.ungdata.no/Foreldre/Sosiooekonomisk-bakgrunn>

Store Norske Leksikon: «sosioøkonomisk status, et samle mål for utdanning, inntekt og yrker» (https://snl.no/sosial_ulikhet)

Norges idrettsforbunds mål

Idrettsforbundets visjon er «Idrettsglede for alle». Så lenge det er ulik deltagelse i idrett blant ulike sosioøkonomiske grupper, oppnår vi ikke vår visjon. Da fordrer idrettens visjon at dette temaet blir høyt prioritert og at det blir brukt betydelige ressurser på det.

Norges idrettsforbund har klare forventninger til at alle organisasjonsledd i norsk idrett arbeider med å redusere økonomi som barriere:

- De aller fleste idrettslag er bevisste kostnadene ved deltagelse i barneidretten, og omprioriter interne ressurser for å få alle med. Norges idrettsforbund forventer at alle idrettslag begrenser kostnadene i barne- og ungdomsidretten, og arbeider for å finne løsninger for de barn/unge som ikke har råd til å være med.
- Vi forventer at særforbund og idrettslag er bevisste på og bidrar til å begrense/ redusere kostnader til utstyr, reiser og treningsavgift.
- Vi forventer at idrettslag gjennom intern omfordeling løser det dersom noen barn/unge ikke har råd til å betale for idrettsaktiviteten. Dersom det blir for mange som ikke kan betale, oppfordrer vi idrettslag til å kontakte kommunen og finne løsninger sammen med den.
- Vi oppfordrer alle idrettslag til å bli bevisst på utfordringer og løsninger knyttet til økonomi som barriere gjennom å bruke verktøyet ALLEMED, som idretten har utarbeidet sammen med resten av det frivillige Norge (www.allemed.no)

Forslag til statlig mål og innsats på området

Ansvarsavklaring

Både idretten og stat/kommune har et ansvar for at barn i familier med dårlig økonomi deltar like mye i idrett (og andre fritidsaktiviteter) som andre barn. Det er viktig å avklare de ulike ansvar som idretten og det offentlige har, samt hvordan idretten og det offentlige skal/bør samarbeide (rollefordeling)

Idretten ønsker på eget initiativ å gjøre alt vi kan for at alle barn og unge skal kunne delta i idrett uavhengig av familiens økonomi. Det offentlige (stat/kommune) har et ansvar for å gjennomføre tiltak/ordninger for de som idretten ikke klarer å legge til rette for. Idretten har et særlig ansvar for å oppdage når de som allerede er med forsvinner ut på grunn av økonomi som barriere. Samtidig må ikke idrettslagene overta det offentliges ansvar og rolle. De som ikke begynner i idrett i det hele tatt av økonomiske grunner er det veldig vanskelig, men viktig, for idretten å fange opp. Dette krever gode ordninger.

Et eksempel på prosjekt som fungerer er offentlig finansierte aktivitetsguider.

Aktivitetsguiden er et bindeledd mellom familien, fritidsaktiviteten og offentlige instanser. Aktivitetsguidene skal hjelpe barn og unge inn i aktivitet ved å hjelpe familien med å finne et passende tilbud. Aktivitetsguiden kan komme hjem til familien for å svare på spørsmål, presentere lokale idrettstilbud og kan forklare hvordan idretten fungerer. Aktivitetsguiden legger til rette for et godt første møte med idrettslaget og kan også følge til og fra trening i begynnelsen, til barnet/ ungdommen føler seg trygg i idrettslaget.

Mange steder samarbeider idrett og kommune om «oppsøkende virksomhet» for å identifisere og rekruttere barn og ungdom til idretten. Aktivitetsguider som enkelte idrettsråd har, er eksempler på en slik virksomhet. I dette arbeidet er samarbeid med foreldre vesentlig. Idretten kan ikke ha ordninger i inkluderingsarbeidet som ikke involverer foresatte. Det er viktig å samarbeide med foresatte i dette arbeidet. Vi må ikke umyndiggjøre foresatte, men tilby informasjon og jobbe med motivasjonsarbeid, veiledning og kulturutveksling.

Dersom idrettslag selv ikke klarer å dekke kostnadene for dem som ikke har råd, må de samarbeide med det offentlige/kommunen, eventuelt idrettsrådene. Idrettslag må vite hvem i kommunen man kan kontakte, og kommunen bør kunne bidra med å dekke barnet/ungdommens kostnader.

- Det offentlige har også et ansvar for at alle barn kan delta i idretts-/fritidsaktivitet, slik man har forpliktet seg til i Fritidserklæringen³
- I familier som får sosialstøtte, skal det dekkes kostnader til «alminnelige fritidsaktiviteter»⁴. Gjennom dialog med idrettslag er det lettere for NAV å ivareta dette.
- Dersom kommunen har en kontaktperson for idretten (og andre barne- og ungdomsorganisasjoner) som man vet kan kontaktes når man mistenker at barn/unge ikke deltar i fritidsaktivitet på grunn av økonomi, blir begge parter bedre i stand til å sikre at personen kan delta i fritidsaktivitet.
- Selv om vi forventer at idrettslag gjør intern omfordeling for å få alle med, kan det gjelde flere barn/unge enn det idrettslaget klarer å dekke kostnadene til. Da mener vi at kommunen bør ha penger tilgjengelig, som idrettslag og andre frivillige organisasjoner skal kunne be om for å dekke kostnader til barn/unge som ellers vil måtte slutte.⁵
- Det bør være minimum én BUA-ordning eller tilsvarende med gratis utlån av idretts- og fritidsutstyr i hver kommune.

De generelle rammefaktorene for idretten vil også påvirke idrettens evne til å få med alle uavhengig av familiens økonomi. Derfor ønsker NIF gratis bruk av idrettsanlegg i alle landets kommuner for alle barn og unge under 19 år.

Fritidskort

Idretten er positiv til forslaget om nasjonalt Fritidskort, men forventer at ordningen blir organisert slik at den best mulig sikrer realisering av Fritidserklæringen, og at den blir forutsigbar og bærekraftig.

- Fritidskortet bør støtte ordinære fritidsaktiviteter som går over en lengre periode, ikke enkeltopplevelser.

³ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/felles-innsats-for-fritidsaktivitet-til-alle-barn/id2503226/>

⁴ Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV, punkt 4.18.2.39 Fritidsaktiviteter: «Kostnader knyttet til alminnelige fritidsaktiviteter skal inngå i livsoppholdet. Aktivitetene kan være både organiserte og uorganiserte. Det er særlig viktig at barn og unge gis anledning til å delta i aktiviteter som det er vanlig å delta i der de bor, og i den grad dette krever særlig utstyr, skal dette også inngå i livsoppholdet. Dette kan for eksempel gjelde en rimelig sykkel eller annet utstyr til vanlige uteaktiviteter, eller mer spesielt utstyr til bestemte organiserte aktiviteter. Hvorvidt det er mulig å låne slikt utstyr fra utstyrsagre eller idrettslaget, kan tillegges betydning.» <https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00?q=rundskriv%2035%20sosialtjenesteloven>

⁵ Et pilotforsøk for slike ordninger var i utgangspunktet vedtatt i Kapittel 846, Post 61, i Statsbudsjettet for 2019 (Prop 1 S – BLD, side 76): «I arbeidet med Fritidserklæringa har det vore etterspurnad etter ein enkel metode for frivillige organisasjonar og idretten å få dekt kostnader til individuelle utgifter for barn som ikkje har høve til å betale. Departementet føreslår derfor å løyve 10 mill. kroner til å etablere ei pilotordning som skal vare i 2 år, for å få meir erfaring med korleis ei ordning for å dekkje slike utgifter kan administrerast lokalt. Det er mellom anna behov for å få meir erfaring med kor stor etterspurnaden etter ei slik ordning vil vere, korleis ho bør organiserast, og behovet for lokal tilpassing. [...] (Bufdir) får i oppdrag å rekruttere om lag 10 kommunar (eller bydelar i Oslo) til pilotprosjektet. [...]»

I revidert statsbudsjett for 2019 ble disse midlene omdisponert til en pilotordning for Fritidskortet.

- Skal en universell ordning (til alle barn 6-18 år) realisere Fritidserklæringen må beløpet som gis gjennom Fritidskortet, være stort nok til at det fullt kan dekke kostnadene til ordinær idrettsaktivitet.
 - Eventuelt må det finnes «pluss-ordninger» som sikrer at de som trenger det får dekket hele kostnaden til ordinær idrettsaktivitet
- Den tekniske løsningen for bruk av Fritidskortet må være slik utformet at den lett kan brukes av alle, og det bør iverksettes ekstra tiltak for å sikre at utsatte grupper benytter seg av Fritidskortet på lik linje med andre.
- Fritidskortordningen må ivareta barns mulighet til å selv velge idretts-/fritidsaktivitet.
- Hvis man først gir et betydelig offentlig tilskudd til det enkeltes barn fritidsaktivitet, risikerer man redusert vilje til å betale for den samme aktiviteten dersom ordningen senere bortfaller. Dette kan være ødeleggende for idretten og andre fritidstilbud. En Fritidskortordning bør være langsiktig og bærekraftig og ha bred politisk støtte.
- Det bør settes i gang forskning og evaluering på om fritidskortet når intensjonen om at dette bidrar til at flere er med i fritidsaktiviteter.

7.2 Inkludering

Bakgrunn

Med «inkludering» menes her inkludering i idrett av personer med innvandrerbakgrunn (utenlandskfødte eller norskfødte med utenlandsfødte foreldre).⁶

Det er flere rapporter som gir informasjon om idrettsdeltagelse for denne gruppen, blant annet *Kom igjen, jenter!* (Kulturdepartementet 2014)⁷, og *Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo - barrierer, frafall og endringer over tid* (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, 2016)^{8,9}

Økonomi er en særlig relevant barriere for denne gruppen, og barn i innvandrerhusholdninger utgjør over halvparten av barna i husholdninger med vedvarende lavinntekt^{10 11}. Data fra Ung i Oslo 2015 viser at minoritetsgutter deltar i idrett i større grad enn majoritetsgutter, når man justerer for sosioøkonomisk status. For minoritetsjenter blir forskjellen opp til majoritetsjenters deltagelse i idrett nesten halvert når man justerer for sosioøkonomisk status.¹²

Kjønnsbalanse blant trenere er en annen faktor som er særlig relevant for idrettsdeltagelsen til minoritetsjenter/-kvinner. Det er lite data på kjønnsbalanse blant trenere i breddeidretten, men en undersøkelse fra 2004¹³ viser at 61 % av jenter/kvinner blir trent av menn. Dette har

⁶ Se SSBs definisjoner: <https://www.ssb.no/innvbef>

⁷ https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/inkludering-i-idrettslag/rapport_minoritetsutvalg_kom-igjen-jenter-01april2014.pdf

⁸ <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2445378>

⁹ En oversikt over relevante rapporter finnes på NIFs nettsider:

<https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering-i-idrettslag/> «Rapporter»

¹⁰ https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/

¹¹ https://www.bufdir.no/Familie/Barnefattigdom/Ny_Barnefattigdom_i_Norge/

¹² *Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo* (2016), side 58-59 [lenke i note 2]

¹³ Seippel 2004, referert i *Kjønn i endring* (NIF, 2009) side 23-24

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/om-nif/kjonnendring.pdf>

trolig større negativ konsekvens for minoritetsjenters deltagelse i idrett enn for majoritetsjenter.

Erfaringen fra Oslo er at byområder med høy andel personer med innvandrerbakgrunn også er områder med færre ressurssterke idrettslag, noe som åpenbart har konsekvenser for idrettstilbudet i området.

Vi bør legge til grunn at foreldre med innvandrerbakgrunn har samme interesse som andre foreldre i at barna deres skal delta i idrett og fritidsaktiviteter. Vi må samtidig anerkjenne at egen erfaring med idrettsdeltagelse i idrett i Norge som barn, eller erfaring fra tilsvarende organisert aktivitet i et annet land, vil gjøre det mye lettere å legge til rette for deltagelse for egne barn, og at de som mangler denne erfaringen vil oppleve det vanskeligere å engasjere seg som frivillig, trener, leder e.l. i idretten. Vi har noe data på hvordan foreldres egen deltagelse i og interesse for idrett påvirker idrettsdeltagelse for barn med og uten innvandrerbakgrunn¹⁴.

Noen idretter/særforbund har høyere deltagelse fra personer med innvandrerbakgrunn, blant annet Cricket, Kampsport, Kickboxing og Rugby¹⁵. Dette er eksempler på idretter som i større grad har en naturlig rekruttering av målgruppen. Dermed blir inngangsterskelen til norsk idrett lavere fordi man har erfaring fra idretten i eget/foreldres hjemland. Enkelte særforbund har også dedikerte administrative ressurser på inkluderingsarbeid eller prosjekter som går på målrettet inkludering.

Dersom organisasjonen skal lykkes med å inkludere flere mennesker med innvandrerbakgrunn – spesielt jenter til idrett og deres foreldre til frivillig innsats – virker det som om oppsøkende virksomhet er et egnet virkemiddel. Foreldre må oppsøkes, informeres og inkluderes i diskusjonen om idrettsdeltakelse. Det er flere gode eksempler på dette.

Felles for disse eksemplene er at det koster innsats og ressurser for å få det til.

Norges idrettsforbund mener også at det er gunstig med gode samarbeid mellom idrett, kommune og den enkelte skole. Spesielt er det viktig å koordinere skolens ressurser, sosiallærer for eksempel, for å forsøke å koble sammen mulighetene i lokalidretten med barnets interesser.

Norges Idrettsforbunds mål

NIF har «Idrettsglede for alle» som visjon. Idretten har derfor som mål å speile mangfoldet i befolkningen

Forslag til statlig mål og innsats på området

Kunnskap

Det er viktig å vite hva som er status for personer med innvandrerbakgrunns deltagelse i idrett, slik det er viktig å vite om gruppens deltagelse på andre områder. Dette krever kunnskapsinnhenting/forskning på et annet nivå enn det idretten naturlig bør være ansvarlig for. Det er derfor viktig at staten/det offentlige tar initiativ til og fremskaffer slike tall.

¹⁴ Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo (2016), «Idrettskultur i familien», side 59-63 [lenke i note 2]

¹⁵ Kickboxing og Rugby er omtalt i rapporten «Bedre med flere på banen» (LDO 2009) side 81

http://www.ido.no/globalassets/brosjyrer-handboker-rapporter/rapporter_analyser/rapporter_diverse/idrettsrapport-2008-for-web.pdf

Kunnskap om personer med innvandrerbakgrunns deltagelse i idrett, og ideelt fordelt på ulike idretter og fylker/regioner, vil være et viktig redskap både for å stimulere til større innsats i idretten og for å kunne se og vurdere effekten av ulike tiltak.

Egne inkluderingstiltak, som støtteordningen «Inkludering i idrettslag»

Det er viktig å kunne ha egne tiltak som jobber med denne målgruppen. Gjennom støtteordningen «Inkludering i idrettslag» stimulerer man til større innsats for å nå denne målgruppen i idretten, samtidig som ordningen gir grunnlag for verdifull erfaringsutveksling – både mellom deltagerne internt i støtteordningen og ved at erfaringer fra deltagerne i støtteordningen blir delt videre ut i idrettsorganisasjonen.

Det er viktig at andre inkluderingstiltak, for eksempel tiltak i regi av IMDi og UDi, også stimulerer til samarbeid med og deltagelse fra idretten.

Lokalt samarbeid mellom kommune og idrett

Kommunen og det offentliges arbeid med integrering av nybosatte vil nytte godt av samarbeid med idretten og resten av frivilligheten. Deltagelse i idretts- og annen fritidsaktivitet er en særs god måte og bli kjent med – og innlemmet i – et lokalsamfunn.

Arbeid mot økonomi som barriere for deltagelse i idrett

Som nevnt over, kan økonomi som barriere forklare store deler av forskjellen mellom ungdom med og uten minoritets-(innvandrer-)bakgrunn. Tiltak for å gi alle barn og unge tilgang til minst en fritidsaktivitet uavhengig av familiens økonomi, er derfor avgjørende for arbeid for inkludering av personer med innvandrerbakgrunn i idretten. Økonomi som barriere må også, kunne sees i sammenheng med kulturelle og tradisjonelle barrierer. Idretten slik den er organisert i Norge er ukjent for mange, og mange familier trenger å vite om retten til en fritidsaktivitet og forstå hvorfor deltagelse i idrett er viktig. Da handler det også om å jobbe tett på familiene for å kunne gjøre dette viktige arbeidet. Dette er en oppgave det frivillige ofte syns er både vanskelig og utfordrende, og som de kan trenge hjelp til. Aktivitetsguide avhjelper det frivillige i denne prosessen og er med å opprettholde idrettens hovedmål som er å skape aktivitet.

7.3 Paraidrett

Bakgrunn

Paraidretten står sterkt i den norske idrettsmodellen, og er en naturlig del av barne- og ungdomsidretten, breddeidrett for voksne og toppidretten. Alle særforbundene har et ansvar for å legge til rette for at utøvere med nedsatt funksjonsevne har like muligheter for deltagelse som funksjonsfriske. Mange særforbund arbeider systematisk med å utvikle et mangfoldig trenings- og konkurransetilbud for parautøvere. Det er likevel naturlig at noen idretter tiltrekker seg flere utøvere og har et mer utbredt tilbud landet rundt. Dette skyldes blant annet hvor lenge forbundet har arbeidet med målgruppen, særforbundets administrative ressurser, internasjonal utbredelse av idretten, samt at ulike idretters egenart er mer eller mindre egnet for ulike typer funksjonsnedsettelse.

Utfordringer

- Registrering og kartlegging av utøvere
- Rekruttering og kommunikasjon med potensielle utøvere

- Mottakerapparat og kunnskap i idrettslagene. Styrke idrettslagenes arbeid gjennom kompetanseutvikling
- Å nå ut til utøvere med informasjon gjennom ulike kanaler

Toppidretten

Som påpekt av det eksterne evalueringsutvalget (Tvedt-utvalget) gjør samfunnsutviklingen at rekrutteringen til toppidrett innen paraidrett er krevende, og tilgangen på potensielle utøvere er synkende. Samtidig satses det tungt internasjonalt, og paraidrett prioriteres høyt i mange av verdens store idrettsnasjoner.

Det har imidlertid vært kontinuitet i arbeidet med paraidrett ved Olympiatoppen og i stadig flere landslag. Øremerkede tilskudd de siste årene, i kombinasjon med økt oppmerksomhet og noen gode resultater og utøvere, synes å ha gitt grunnlag for videre utvikling og interesse fra omverdenen.

Om en utvider perspektivet noe og ser på landslagsarbeid som toppidrett, så har utviklingen gitt deltakelse internasjonalt i et bredere antall idretter enn tidligere.

Breddeidretten

Rekruttering til paraidretten, både topp og bredde, er langt mer krevende enn til øvrig idrett. Lokal kunnskap om idretten og hvilke tilbud som finnes lokalt er avgjørende for å rekruttere parautøvere. Dette kan gjøres gjennom å styrke arbeidet som gjøres av de regionale fagkonsulentene. Samtidig er det viktig å ha et tettere samarbeid med interesseorganisasjoner både nasjonalt og lokalt og å se på muligheten for et tettere samarbeid med kommunene innenfor skole og helse.

Øremerking av midler

En fortsatt øremerking av midler til paraidrett er både viktig og riktig. Målet er at utøvere med nedsatt funksjonsevne skal delta på like vilkår som andre utøvere. Likevel er det et åpenlyst behov for å vektlegge at idrettsorganisasjonen fortsetter å øremerke midler til paraidretten. Dette er viktig for at Norges idrettsforbund og særforbundene skal kunne opprettholde trykket på arbeidet med paraidrett, og fordi det krever ekstra ressurser i både rekruttering og ivaretagelsen av målgruppen til sammenligning med andre utøvere. Det er også særlig viktig økonomisk å understøtte de utøverne som ønsker og har potensial til å satse på toppidrett, da parautøvere ofte har andre forutsetninger for å kunne kombinere en idrettssatsing med annet inntektsbringende arbeid.

Forslag til statens mål og innsats på området

- Styrke støttekontaktordningen og Brukerstyrt personlig assistent (BPA) i kommunene.
- Styrke tolketjenesten med mål om å bedre tilgjengeligheten på døvetolker, samt redusere den økonomiske belastningen som faller på den enkelte utøver for å ha med seg tolk på samlinger og konkurranser i utlandet.
- Øke potten til aktivitetshjelpemidler for voksne over 26 år slik de som har rett til, og behov for, aktivitetshjelpemidler, kan utøve idrett ut fra egne ønsker på lik linje med funksjonsfriske utøvere.
- Skjerpe fokuset på god universell og idrettsfunksjonell utforming av nye og eksisterende anlegg i samarbeid med brukere av anlegget og interesseorganisasjoner for funksjonshemmede.
- Understøtte internasjonale idrettsarrangementer innen paraidrett i Norge økonomisk.
- Styrke utstyrsordningen for kostnadskrevenne spesialutstyr innen paraidretten.
- Styrke utøverfinansieringen innen toppidrett for parautøvere.
- Forsterke kroppsøvningsfaget og lærerutdanningen med hensyn til å gi en bedre og mer inkluderende deltagelse i kroppsøving for elever med nedsatt funksjonsevne.

7.4 Seksuell orientering

Bakgrunn

Uni Helses rapport «Seksuell orientering og levekår» fra 2013¹⁶ er den eneste kilden vi så langt har til å vite hvordan idretten inkluderer lesbiske, homofile og bifile sammenlignet med heterofile. Undersøkelsen viste at bare 8,3 % av homofile menn var med i et idrettslag, mot 24,8 % av heterofile menn og 17,5 % av bifile menn. For kvinner var tallene 13,7 % for lesbiske kvinner, 13,8 % for bifile kvinner og 17,4 % for heterofile kvinner. Rapporten indikerer at det i dag ikke er «idrettsglede for alle», uavhengig av seksuell orientering. Årsaken er trolig at idretten ikke har klart å bidra til at homofile, lesbiske og bifile er trygge

¹⁶ <https://bora.uib.no/handle/1956/7550>, informasjon om idrettslag på side 97

på at de kan være åpne om sin seksuelle orientering i idrettssammenhenger, uten at det skal få negative konsekvenser.

Norges idrettsforbunds mål

Norges idrettsforbund gjennomførte i 2007 – 2010 sammen med Norsk Folkehjelp og LLH (nå Foreningen FRI) prosjektet «Med idretten mot homohets» med temaet «Levekår, livskvalitet og åpenhet for homofile, lesbiske, bifile og transpersoner» innenfor arenaen organisert idrett¹⁷. Prosjektet har etter prosjektslutt blitt videreført i ordinær drift gjennom en egen fagansvarlig stillingsressurs i sekretariatet.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Forskning på idrettsdeltagelse og -opplevelse

Det er viktig for idretten at staten viderefører undersøkelsen fra UniHelse, «Seksuell orientering og levekår» (2013)¹⁸ med nye undersøkelser som også sikrer å ta med spørsmål om idrettsdeltagelse og opplevelse. Det er en for stor og kostnadsfull oppgave for idretten å skulle fremskaffe slike data selv.

Kunnskap og ivaretagelse i kroppsøvingstimene på skolen

Kroppsøvingsfaget er særlig utsatt for negative og kjønnsstereotype holdninger¹⁹, og studier indikerer at erfaring med homo-/transnegative holdninger fra kroppsøvingsfaget i skolen er sterkt medvirkende til at LHBT-personer kjenner seg utrygge i eller unngår å delta i organisert idrett²⁰. (Slik studier også viser sammenheng mellom jenters holdninger til fysisk aktivitet og erfaringer fra kroppsøvingsfaget²¹.) Staten og Utdanningsdirektoratet bør legge til rette for at skoleeiere gir kroppsøvingslærere kompetanse og faglig oppdatering om seksuell orientering.

7.5 Kjønnsidentitet

Bakgrunn

Organisert idrett er i all hovedsak klassifisert etter kjønn, og delt inn i herre- og kvinneklasser²². Dette har ført til at personer som utfordrer samfunnets tradisjonelle stereotype syn på kjønn ved å ha annen kjønnsidentitet enn sitt kroppslige kjønn tildelt ved fødselen, er blitt eller følt seg utestengt fra idretten. Vi kjenner ikke til kvantitative studier som gir informasjon om transpersoner²³ og transseksuelles²⁴ deltagelse i idrett. Vi er imidlertid kjent med flere erfaringer fra transpersoner som har trodd eller opplevd at de ikke

¹⁷ Jf. magasinet «Med idretten mot homohets» (2011), side 7,

<https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/om-nif/medidrettenmothomohets.pdf>

¹⁸ <https://bora.uib.no/handle/1956/7550>, informasjon om idrettslag på side 97

¹⁹ Jf. Utdanningsdirektoratets ressurshefte om seksualitet og kjønn (revidert 2011) s. 30

http://www.udir.no/Laringsmiljo/helse_i_skolen/Undervisning-om-seksualitet---Et-ressurshefte-for-larere-i-grunnskoleopplaringen/

²⁰ Out for Sport, Skottland 2012, side 32-35

<http://www.equality-network.org/wp-content/uploads/2013/03/Out-for-Sport-Report.pdf>

²¹ <http://www.wsff.org.uk/resources/girls-and-education/changing-the-game-for-girls>

²² Det finnes unntak; hestesport/ryttersport er eneste OL-grener der menn og kvinner konkurrerer mot hverandre i samme klasse (ikke medregnet lagøvelser med krav til både menn og kvinner på samme lag).

²³ <https://sml.snl.no/transperson>

²⁴ <https://sml.snl.no/transseksuell>

kan delta i idrett i kjønnsklassen som tilsvarte deres kjønnsidentitet. Siden 2007 har Norges idrettsforbund mottatt 20-30 henvendelser om saker som gjelder kjønnsidentitet. Det har vært henvendelser både fra personer som har identifisert seg som kvinne, som mann, og som ikke-binær²⁵. Flest henvendelser har gjeldt personer som identifiserer seg som kvinne, men som har fått juridisk kjønn som mann ved fødsel. Det har vært henvendelser fra og om utøvere i alle aldersgrupper, fra barn i småskolen til godt voksne.

Rådet til utøvere og organisasjonsledd har vært konsistent i hele perioden, dersom det gjelder toppidrett råder man til at IOCs krav/retningslinjer blir fulgt, og dersom det gjelder breddeidrett råder man til at utøveren kan delta i sin egendefinerte kjønnskategori.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Forskning på idrettsdeltagelse og -opplevelse

Det er viktig for idretten at staten i sine tiltak for å få mer kunnskap generelt om transpersoner, transseksuelle, interkjønnpersoner og ikke-binære, sikrer å ta med spørsmål om idrettsdeltagelse og opplevelse. Det er en for stor og kostnadsfull oppgave for idretten å skulle fremskaffe slike data selv.

Medisinsk tilbud for unge transpersoner og transseksuelle

Uten å gå inn i de medisinske vurderingene av kjønnsbekreftende behandling, ønsker Norges idrettsforbund å understreke hvor viktig rask og tidlig kjønnsbekreftende behandling er for transpersoner og transseksuelles idrettsdeltagelse. Dess tidligere utøveren kommer i gang med kjønnsbekreftende behandling, dess tidligere er det mulig for utøveren å fylle IOCs krav, og dermed både kunne delta i idrett på høyt nivå, men også kunne delta i breddeidrettsarrangement utenfor Norge.

²⁵ <https://snl.no/ikke-bin%C3%A6r>

8 Livslang idrett

Bakgrunn

Idretten er Norges største «barne- og ungdomsorganisasjon», men idretten er også svært stor innenfor voksesegmentet. Norges idrettsforbunds aktivitetsstatistikk pr 31. desember 2017 viser at det er registrert 872 405 aktive medlemskap i aldersgruppen 0-19 år mot 932 352 i aldersgruppen pluss 20 år. Det er med andre ord flest voksne aktive. Innenfor begge grupper finnes det enkeltpersoner som deltar i flere idretter slik at antall personer er noe lavere enn antall medlemskap som er referert over. I tillegg finnes det enkelte aktiviteter som ikke registreres i aktivitetstallene, eksempelvis «Allidrett» for barn og trimgrupper for voksne. Mange idrettslag tilrettelegger også for egenorganisert aktivitet.

Elleve prosent av voksne trener ifølge Norsk monitor 2018, i regi av et idrettslag, mens fem prosent sier at de trener i et bedriftsidrettslag.

Med «Idrettsglede for alle» som visjon og livslang idrett som ett av fire strategiske satsingsområder signaliserer Norges idrettsforbund et ønske om en økt satsing på voksenidrett.

Aktivitet for voksne, enten det er i ordinære idrettslag, i studentidrettslag eller i bedriftsidrettslag, er en stor del av idrettens virke. Aktiviteten kan være i form av deltagelse i et organisert trenings og konkurransetilbud, et mosjonstilbud som ikke tilhører noen særiddrett eller egentrening i idrettslagenes anlegg eller for eksempel i skiløyper preparert av idrettslaget. Flere kampanjer i regi av særforbund når også den voksne befolkningen som ikke er medlemmer. Dette er tiltak som Ti på topp, Sykle til jobben og Turorientering/Stolpejakten. Variasjonen i tilbudet er stor, fra åpne tilbud som Friskis og Svettis har, til tilbud der du må holde et visst nivå for å kunne delta.

Mosjonsidrett for voksne og ungdom

En av idrettsbevegelsens utfordringer er at ungdom velger seg bort fra den ordinære idretten. For å beholde dem hos oss er det et mål for idrettsbevegelsen å kunne legge til rette for idrettsglede for alle, tilby attraktive treningstilbud, og idrett og fysisk aktivitet i fellesskap over tid.

Derfor ønsker Norges idrettsforbund å legge til rette for at idrettslag skal kunne gi treningssentertilbud i egen regi. Tilbudet skal kun gis til foreningens medlemmer og alt overskudd føres tilbake til organisasjonen – også til styrking av øvrige tilbud i idrettslaget.

Dette vil også kunne være et attraktivt tilbud til voksne medlemmer av idrettslagene.

Skal idretten lykkes med å tilby livslang idrett i større grad enn i dag må tilbudet som gis ha kvalitet. Det må oppleves som attraktivt og godt, levert med kompetanse både av trenere og av organisasjonen.

Spillemidlene er i stor grad rettet mot målgruppen barn/ungdom 6-19 år. Ungdom er prioritert høyere enn barn i de fleste støtteordningene fra Norges idrettsforbund.

Utfordringen knyttet til voksenidrett handler i stor grad om hvilke målgrupper som skal prioriteres, og om voksenidretten bør likestilles tilskuddsmessig med barne- og ungdomsidretten.

Argumentet for å øke tilskuddet til voksenidretten, er at særforbundene som legger til rette for voksne, trenger midler til utvikling for å få attraktive tilbud i idrettslagene, på lik linje med behovet innenfor barne- og ungdomsidretten.

I prinsippet står en overfor tre muligheter:

1. fortsette som i dag - barn og unge prioriteres innenfor spillemidlene.
2. vridning av spillemidler fra barn og unge til voksne.
3. voksenidrett støttes over statsbudsjettet.

En eventuell vridning av midler fra barn og ungdom til voksne vil praksis si at staten i mindre grad skal ha føringer om å prioritere barn og ungdom, det vil gi idretten større frihet internt. Et slikt svar vil i neste runde kunne ha utslag på intern prioritering og fordeling av midler mellom målgruppene innad i idrettsorganisasjonen.

Norges idrettsforbunds mål

1. Idretten vil arbeide for et mangfoldig idrettstilbud til alle aldersgrupper og alle idrettslige nivåer
2. Idretten vil tilby idrettsaktivitet av god kvalitet, basert på våre verdier.
3. Idretten vil skape et idrettstilbud som inkluderer og er tilrettelagt for alle.

Forslag til statelig mål og innsats på området

Regjeringen tar initiativ til en aktiv dialog med idrettsorganisasjonen med tanke på å utvikle konkret politikk og finansieringsordninger for å nå felles ambisjoner og mål knyttet til livslang deltakelse i idrett.

9 Bedre idrettslag

Bakgrunn

Idrettslaget er kjernen i den organiserte idretten. Gode idrettslag er avgjørende for å lykkes med å få flere medlemmer og for å skape miljøer som møter den enkeltes ambisjonsnivå, slik at de som ønsker å bli gode, får mulighet til det, samtidig som at de som bare ønsker å være aktive på sitt eget nivå, også får mulighet til det. Bedre idrettslag handler om å skape en velfungerende organisasjon, hvor idrettslagene og deres grupper skal samarbeide for å gi et koordinert og allsidig tilbud i sitt eget nærmiljø.

For at idrettslagene skal kunne tilby enda bedre idrett og enda bedre lokale fellesskap må de bli sterke og velfungerende. De viktigste rammevilkårene for idrettsdeltakelse er frivillighet, økonomi, anlegg og kompetanse. Bedre idrettslag er ett av fire strategiske satsingsområder i idrettens langtidsplan. Som satsingsområde innebærer dette en erkjennelse av at organisasjonen må jobbe for at det skal være enklere og bedre å være frivillig – og å være en frivillig organisasjon. Det innebærer å jobbe for økonomi og rammevilkår til idretten fra alle forvaltningsnivåer i det offentlige, og fra næringslivet, og det handler om å etablere egne systemer, kompetanse og strukturer til deling i hele idretten.

Idrettsorganisasjonen ut over idrettslagene vil gjennomgående arbeide for en forenkling av idrettslagenes hverdag. Idrettslagene har gitt klart uttrykk for at det i dag brukes alt for mye tid på administrative prosesser og at det er for krevende å påta seg verv i styret i et idrettslag. Vi ser at det er store muligheter for å kunne gjøre hverdagen enklere gjennom å tilgjengeliggjøre digitale verktøy, eksempelvis mer automatisert datafangst og føring av regnskap, bedre verktøy for administrasjon og samhandling med medlemmer og frivillige, digital støtte for håndtering av utlegg og honorarer (dommerregninger og godtgjøring til trenere), støtte for fritidskortet og andre ordninger som reduserer den enkeltes kostnader, administrasjon av kompetanse og krav til egnethet (trenere, lagledere og dommere).

Norges idrettsforbunds mål

1. Idretten vil arbeide for et godt styresett karakterisert ved demokrati, åpenhet og ærlighet.
2. Idretten vil at det å være frivillig skal oppleves som et meningsfullt fellesskap til beste for en selv, idrettslagets medlemmer og lokalsamfunnet.
3. Idretten vil arbeide for at idrettslaget har økonomi og tilstrekkelig frivillighet til at det kan tilby medlemmer og lokalmiljø god idrettsaktivitet.

Forslag til statlige mål og innsats på området

- Med mål om bedre økonomi og rammevilkår til idrettslagene er sikring av en rettighetsfestet full kompensasjon for moms på varer og tjenester og full kompensasjon for anleggsmoms viktigst. Det er også viktig med en understøttelse av enerettsmodellen og spillemiddelordningen, og god og forutsigbar støtte til idrettslagene fra lokale og regionale myndigheter. Dette vil understøtte frivilligheten og sikre at idrettslagene kan skape enda bedre og mer idrettsaktivitet.
- For å sikre at vi klarer å bruke digitalisering til å frigjøre tid til aktivitet, vil dette kreve kontinuerlig arbeid med utvikling av brukervennlige og gode tjenester. Dette vil utløse økte kostnader knyttet til drift, utvikling og forvaltning av digitale verktøy, som enten må belastes brukerne eller finansieres over spillemidler eller gjennom andre finansieringskilder. Vi har behov for en god dialog med offentlige myndigheter knyttet til finansiering av økte kostnader til digitale tjenester.

- I tillegg har vi et stort behov for at offentlige myndigheter bidrar til at vi gis nødvendige lovhjemler og det blir tilrettelagt for en best mulig integrasjon mot det offentlige. Eksempler på dette er integrasjon mot politiet for verifikasjon av godkjent politiattest, vask mot Det sentrale folkeregisteret for personer og familierelasjoner og nødvendige integrasjoner knyttet til Fritidskortet.

10 Flere og bedre anlegg

Bakgrunn

Det bygges idretts- og nærmiljøanlegg som aldri før. Det investeres trolig mellom syv og åtte milliarder kroner i år, noe som er svært positivt. Investeringene er fordoblet sammenlignet med nivået for seks - åtte år siden.

Kommunene er største investor og har de siste årene stått bak rundt 75 prosent av investeringene, mens idrettslag og andre søkere har stått bak den siste fjerdedelen.

Det er et stort behov for nye anlegg. En vet at enkelte idrettslag opererer med ventelister og må avvise barn på grunn av anleggsmangel. En undersøkelse gjennomført av Norges idrettshøgskole i 2016 viste at 25 prosent av idrettslagene opplevde anleggsmangel.

Befolkningen og antall aktive øker. Dette skaper behov for nye anlegg. I Kulturdepartementets anleggsregister er det registrert rundt 30 000 idrettsanlegg. En årlig befolkningsvekst på én prosent utløser et behov for 300 nye anlegg dersom anleggssituasjonen ikke skal forverres. I tillegg vet vi at enkelte idretter vokser raskt, mens andre mister utøvere. Slike endringer bidrar også til et økt anleggsbehov.

Staten bidrar økonomisk gjennom spillemiddelordningen og ved å kompensere betalt merverdiavgift. Samlet tilskudd fra de to ordningene utgjør 1,9 milliarder kroner i 2019. Staten påvirker i stor grad hvilke anleggstyper som bygges gjennom fastsetting av tilskuddssatser, og ikke minst ved å tildele ekstra spillemidler til spesielle satsinger.

Tilskuddene fra spillemiddelordningen tilsvarer i gjennomsnitt 22 prosent av anleggskostnaden, men det er stor variasjon i tilskuddene til de forskjellige anleggstypene. Spillemidlene dekker typisk 50 prosent av kostnadene for mange nærmiljøanlegg, men kun 15 – 20 prosent av kostnadene for store innendørsanlegg som svømmehaller, idrettshaller og ishaller. I tillegg får anleggseier tilbakebetalt merverdiavgiften. Dette betyr at staten dekker 70 prosent av kostnadene for mange nærmiljøanlegg, mens anleggseier betaler 30 prosent. Dette er en svært god ordning. Den relative støtten til de kostnadskrevende treningsanleggene nevnt ovenfor er vesentlig lavere.

Med økt støtte til de store kostnadskrevende anleggene vil det trolig bygges flere slike anlegg, og en ville fått et bredere aktivitetstilbud og trolig flere aktive i mange kommuner.

Det har vært en stor vekst i spillemidler avsatt til anlegg de senere årene. Dette skyldes både endringen av tippenøkkelen og Norsk Tippings økte overskudd. Til tross for denne økningen har spillemiddelordningen vært underfinansiert i mange år. Det har ført til at det har oppstått et stort etterslep på utbetaling av spillemidler, og anleggseierne må nå typisk søke fire ganger før søknaden innvilges.

Utviklingen i søknadssum, disponible midler og etterslep er vist i tabellen nedenfor.

	2015	2016	2017	2018	2019
Søknadssum (mill. kroner)	3877	4 117	4 469	4 921	5 817
Disponible midler (mill. kroner)	1059	1 197	1 321	1 430	1 512
Etterslep (mill. kroner)	2818	2 920	3 148	3 491	4 305
Vekst i etterslep (mill. kroner)	374	102	228	343	823

Tabellen viser at til tross for stor vekst i disponible midler har ordningen vært underfinansiert i hele perioden. Det har vært en årlig vekst i etterslepet på mellom 100 og

825 millioner kroner. Ordningen måtte vært tilført 375 millioner kroner ekstra hvert år for at den skulle vært i balanse i femårsperioden.

Det er liten grunn til å tro at en vil få en kraftig reduksjon i anleggsbyggingen, eller en så stor vekst i Norsk Tippings resultat at ordningen kommer i balanse uten tilførsel av midler fra statsbudsjettet.

Det store etterslepet gjør at det i enda større grad enn tidligere er viktig at det gjøres gode behovsvurderinger og prioriteringer når en skal fastsette tilskuddssatser, tildele spillemidler og investere i anlegg.

Med unntak av i 2012 har idrettslagene fått kompensert all merverdiavgift knyttet til bygging av idretts- og nærmiljøanlegg selv om ordningen ikke er rettighetsbasert. Tilskuddene er avhengige av årlige bevilgninger fra Stortinget, noe som gjør at idrettslagene på investeringstidspunktet ikke vet om de vil få tilbakebetalt hele merverdiavgiftsbeløpet.

Kostnader knyttet til bruk av idrettsanlegg er med på å øke kostnadene i barne- og ungdomsidretten. I Idrettsrådsundersøkelsen som ble gjennomført våren 2019, svarer i overkant av 60 prosent av idrettsrådene at det er gratis å bruke kommunale idrettsanlegg, 30 prosent svarer at lagene betaler en mindre avgift, mens i underkant av 10 prosent av idrettsrådene svarer at idrettslagene betaler full pris for bruk av kommunale anlegg. Når det gjelder idrettslagseide anlegg gir kommunene i varierende grad driftsstøtte til disse.

Hovedutfordringene knyttet til anlegg kan oppsummeres i følgende fem punkter:

- 25 prosent av idrettslagene opplever anleggsmangel.
- Anleggsutgifter er med på å øke kostnadsnivået i barneidretten.
- Spillemiddelordningen er underfinansiert, noe som har ført til et etterslep i utbetaling av spillemidler på over fire milliarder kroner.
- Tilskuddene til store anlegg som svømme-, is og idrettshaller er relativt sett små, noe som kan bidra til at bygging av slike anlegg prioriteres ned av kommunene.
- Momskompensasjonsordningen er ikke regelstyrt, og oppleves som uforutsigbar.

Norges idrettsforbunds mål

Idrettstinget vedtok tre anleggsmål i forbindelse med behandlingen av Idretten vil! Disse er:

1. Idretten vil at det skal bygges anlegg slik at all ønsket aktivitet kan gjennomføres.
2. Idretten vil at idrettens kostnader ved bruk av idrettsanlegg skal reduseres gjennom bedre økonomisk forutsigbarhet. Gratisprinsippet bør primært være gjeldende. Idretten vil at all bruk av kommunale og offentlige idrettsanlegg skal være gratis for barn og unge i alderen 6-19 år.
3. Idretten vil ta et miljøansvar i planlegging, bygging og drift av idrettsanlegg.

For å nå målene er vi avhengig av et godt samarbeid med offentlige myndigheter og gode tilskuddsordninger. Det er videre behov for at det gjennomføres gode behovsvurderinger og prioriteringer både i idretten og av offentlige myndigheter.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Konkret ønsker Norges idrettsforbund at staten:

1. Slår fast at det er et mål at barn og unge skal ha gratis tilgang til idrettsanlegg.
2. Bidrar til bedre behovsvurderinger og til at de riktige anleggene prioriteres. Norges idrettsforbund mener at dette best gjøres ved at det opprettes et stort anleggspolitisk program på 1,2 milliarder kroner med en varighet på seks år. Innenfor et slikt program kan en prioritere å tildele ekstra spillemidler til prioriterte anleggstyper, til

viktige enkeltanlegg som er spesielt etterspurt av idretten og til mesterskapsanlegg for idretter som ikke har nasjonalanlegg. NIF vil etter involvering av organisasjonen bidra med innspill til hvilke anleggstyper, enkeltanlegg og mesterskapsanlegg som bør falle inn under ordningen.

3. Øker tilskuddssatsene i spillemiddelordningen slik at alle anleggstyper får en tilskuddssats som tilsvarer minimum 25 prosent av normalanleggskostnaden for anleggstypen.
4. Endrer momskompensasjonsordningen slik at ordningen blir regelstyrt og alle sikres full momskompensasjon, og at kompensasjonen utbetales fortløpende etter at søknadene er godkjente. Dette vil fjerne usikkerheten knyttet til dagens ordning.
5. Følger opp Fjærtuftutvalgets forslag om at det gjennomføres et tiårig svømmeanleggsløft som skal bidra til at alle barn er svømmedyktige innen de går ut av grunnskolen. Tilskuddene til svømmeanlegg styrkes med midler fra statsbudsjettet som tildeles anleggseierne i tillegg til ordinære spillemidler.
6. Bevilger midler fra statsbudsjettet inn i den eksisterende spillemiddelordningen slik at etterslepet reduseres.

Forslagene én til tre medfører ingen økte kostnader for staten. Forslag to og tre vil føre til noe lenger ventetid på utbetaling av spillemidler. Forslag fire medfører, etter Norges idrettsforbunds mening, heller ikke økte kostnader for staten sammenlignet med dagens praksis da det har vært gitt tilstrekkelige bevilgninger til at alle idrettslag har fått full momskompensasjon de syv siste årene. Forslagene fem og seks vil medføre økte utgifter for staten.

11 Bedre toppidrett

Bakgrunn

Det overordnede spørsmålet er: «Vil Norge toppidrett?»

Norges idrettsforbund ved Olympiatoppen jobber kontinuerlig sammen med særforbundene for at Norge skal være en ledende toppidrettsnasjon med prestasjonskultur. Skal norsk idrett lykkes med denne ambisjonen, må vi gjøre de beste bedre og de beste flere, samtidig som vi gir drømmen en sjanse for de ungdommer som har ambisjoner og motivasjon for å satse på en toppidrettskarriere.

Norsk toppidrett er bygget på landslagsmodellen, der det enkelte særforbund har ansvar for sin idrett og sine egne resultater. Olympiatoppen har det overordnede ansvaret for resultatutviklingen i norsk toppidrett og har som sitt mandat å utfordre, støtte og kvalitetssikre prioriterte særidretters toppidrettsarbeid. Med toppidrett forstås internasjonale toppresultater og medaljer som oppnås gjennom trening og forberedelser i verdensklasse, der idretten er første prioritet.

Norsk toppidretts filosofi, sammen om de store prestasjoner, sikrer nødvendig samspill og står sterkt i hele organisasjonen. Vår ambisjon for norsk toppidrett er å opprettholde vår posisjon som verdensledende innenfor vinteridrett og styrke vår posisjon som sommeridrettsnasjon.

Vi ønsker spesielt å rette fokus på følgende utfordringer;

- Styrke økonomien i særforbundene slik at landslagsmodellen til enhver tid er det beste stedet for utøvere å oppleve utvikling. Det er i dag en meget skjev fordeling av markedsinntektene, som er hovedfinansieringskilden for norsk toppidrett.
- Manglende finansiering av små særidretter med lite markedspotensial, men som har vist prestasjonskultur gjennom regelmessige plasseringer på medaljenivå i internasjonale mesterskap. Dette medfører at flere idretter knapt har penger å drive for og at flere idretter ser seg nødt til å ha egenandeler for å være med på landslag.
- Manglende økonomisk fundament for å sikre profesjonell satsing og livsopphold for toppidrettsutøvere med små eller ingen markedsinntekter og egne avtaler. En konsekvens av dette er at mange utøvere lever under fattigdomsgrensen og er avhengig av mor/far eller studielån for å drive sin toppidrett. Det er behov for å løfte OLT-stipendene til 250 000 kroner.
- Det nasjonale toppidrettssenteret ble bygget for 90-tallet og kapasiteten er sprengt. Det er et avgjørende at det realiseres et nytt toppidrettssenter som styrket møteplass for norsk toppidrett. Vårt store konkurransefortrinn ligger i tverridrettslig og tverrfaglig samarbeid, der vi sammen utvikler og foredler kunnskap, kompetanse og erfaringer på verdensklassenivå.
- Styrket satsing på forskning og utvikling (FoU) for å kunne være verdensledende på kunnskapsbasert toppidrett. Dette gjelder også helserelevante problemstillinger.
- Bedre den generelle helsetilstanden hos topputøvere, og redusere antall treningsdager og konkurranser som går tapt på grunn av sykdom og skader, gjennom tettere

oppfølging av utøveres helse. Denne oppgaven må også ses i et livsløpsperspektiv, hvor samspillet med det offentlige helsevesen blir viktig.

- Fortsatt styrking av kombinasjonen toppidrett og studier/utdanning, verneplikt, jobb, familie og/eller samfunnsliv. Dette må gjøres gjennom fortsatt å styrke tilgang til tilrettelagte studier for toppidrettsutøvere samtidig som det må legges til rette for tilsvarende studiefinansiering gjennom lånekassen. Det må også jobbes målrettet med konkrete tiltak som kan lette overgangen fra toppidrettskarriere til «sivilt» yrke. Det er for mange som har problemer og opplever et tomrom etter endt toppidrettskarriere.
- Det er i dag meget kortsiktig og lite forutsigbar finansiering av toppidrettens/Olympiatoppens åtte regionale avdelinger (fylkeskommunal støtte etter søknader)

Norges idrettsforbunds mål

Norsk idrett skal ha utøvere og lag i den absolutte verdensklasse. Gjennom toppidrettsprestasjoner og utøvere på høyeste prestasjonsnivå bygges nasjonal stolthet og det skapes forbilder for barn, ungdom og voksne. Skal vi kontinuerlig ha utøvere på høyeste nivå forutsetter dette høy kvalitet i arbeidet med å utvikle morgendagens toppidrettsutøvere. Det handler om å hjelpe unge utøvere i overgangen til toppidrett på seniornivå.

NIFs overordnede mål for toppidrett er:

1. Idretten vil ha utøvere og lag i den absolutte verdensklasse – de beste skal bli bedre
2. Idretten vil ha flere utøvere og lag i verdenstoppen – de beste skal bli flere
3. Idretten vil hjelpe unge utøvere i overgangen til toppidrett på seniornivå – utvikle morgendagens toppidrettsutøvere

De overordnede mål konkretiseres for hvert enkelt år og for det enkelte OL/PL.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Forslag til statlige mål:

- Sikre grunnlaget for en etisk og faglig kvalifisert toppidrettssatsing
- Norge skal være en ledende toppidrettsnasjon med prestasjonskultur som leverer stolte idrettsopplevelser til det norske folk.
- Det skal være et bredt mangfold i norsk toppidrett, representert gjennom antall idretter som hevder seg internasjonalt for både funksjonsfriske og utøvere med funksjonsnedsettelse, samt en likeverdig representasjon gjennom kjønn på både utøver-, trener- og ledernivå.
- Norge skal ha et topp moderne nasjonalt toppidrettssenter som møteplass for trening, utvikling og formidling av kunnskap, på høyeste internasjonale nivå.

Forslag til statlig innsats:

1. Styrke finansieringen til norsk toppidrett, for å sikre det økonomiske fundament i tråd med statlige mål og NIFs mål, herunder styrke landslagsmodellen, de mindre ressurssterke idrettene og sikre nødvendig økonomi slik at toppidrettsutøvere har tid/råd til å trene på høyeste nivå.
2. Sikre finansiering av et nytt nasjonalt toppidrettssenter, slik at Norge har en topp moderne møteplass for å videreutvikle og være verdensledende på trening, kunnskapsutvikling, deling av beste praksis og systematisk samarbeid mellom toppidretten og FoU.

12 Internasjonalt

12.1 Internasjonalt idrettsarbeid

Bakgrunn

Norge er en av verdens ledende idrettsnasjoner. Vi er verdens ledende vinterolympiske nasjon. Dette forplikter. Idrettsverdenen ser til oss, og de har forventninger til oss. Et sentralt spørsmål er om Norges har en innflytelse innen internasjonal idrett som samsvarer med den resultatmessige posisjonen vi per tiden innehar. Norge besitter i overkant av 300 internasjonale posisjoner, fordelt på ca. 250 enkeltpersoner.

Statusen som en av verdens ledende idrettsnasjoner forplikter også med tanke på det å stå som arrangør av store internasjonale mesterskap på hjemmebane, og kanskje da særlig på vintersiden.

Norsk idrett påvirkes av beslutninger som fattes utenfor idrettens egne internasjonale fora. I særlig grad gjelder dette i forholdet til EUs konkurranselovgivning, en lovgivning som i stadig større grad utfordrer den europeiske idrettsmodellen – og derigjennom også den norske idrettsmodellen.

Norsk idrett er involvert i ulike samarbeidsprosjekter internasjonalt. To av de mest sentrale er idrettens Barents-samarbeid og idrettens Kina-samarbeid. Dette er samarbeidsprosjekter som er avhengige av statlige bidrag for å kunne opprettholdes og videreutvikles.

Norges idrettsforbunds mål

Norges idrettsforbund har et overordnet mål om å øke norsk idretts innflytelse i internasjonale idrettsorganisasjoner. Dette innebærer konkret at vi ønsker en markant økning av antallet norske representanter i slike organisasjoner. Dette gjelder både representanter i tekniske komiteer/utvalg og valgte styremedlemmer/presidenter.

Det er et mål at norsk idrett fortsatt skal tiltrekke seg internasjonale mesterskap. Dette gjelder innen alle idretter, men det er naturlig at Norge i særlig grad tar på seg et ansvar knyttet til de store internasjonale vinteridrettsarrangementene. Idrettstinget har konkret bedt om at det gjennomføres en sondering i idretten og med politiske myndigheter relatert til viljen til å søke om vinter OL/PL i Norge en gang i fremtiden.

Norsk idrett må ha flere kanaler inn mot EUs strukturer for bedre å kunne informere og påvirke i saker som omhandler eller som har en effekt på de grunnleggende organisasjonsmessige og økonomiske forholdene for norsk idrett.

Norges idrettsforbund og flere av våre større særforbund ønsker å dele på den kompetansen vi besitter, og da særlig med tanke på kompetansen innenfor vinteridrett og innenfor den frivillige breddeidretten – herunder også idrett for funksjonshemmede. Vi har et mål om at norsk idrett skal være med på å tilrettelegge for arenaer hvor unge mennesker kan møtes og utveksle erfaringer og lære om hverandres kulturer.

Forslag til statlig mål og innsats på området

- **Internasjonal påvirkningskraft**

Norsk idrett og norsk utenrikspolitikk bygger på mange av de samme verdier og prinsipper. En økt norsk representasjon i internasjonale idrettsorganisasjoner bør

kunne ha en verdi utover det rent idrettslige – i et større perspektiv bør det kunne komme norsk utenrikspolitikk og norske interesser til gode. Norges idrettsforbund ønsker derfor et nærmere formalisert samarbeid med norske utenrikspolitiske myndigheter for å fremme en økt norsk innflytelse i internasjonale idrettsorganisasjoner.

- **Internasjonale mesterskap til Norge**

Store internasjonale mesterskap er med på å markedsføre Norge som land og norske samfunns- og idrettsverdier på en god måte. Norges idrettsforbund ønsker derfor at den statlige tilskuddsordningen for internasjonale mesterskap i Norge videreføres og styrkes, samt at idretten tas aktivt med på råd når det kommer til tildelingen av midler til spesifikke mesterskap.

Norges idrettsforbund ønsker at regjeringen fortsetter å åpne for at det kan gis statsgaranti til et evt. fremtidig vinter-OL/PL i Norge – slik det ble åpnet for i den forrige idrettsmeldingen.

- **Påvirkning i idrettsrelaterte saker i internasjonale overstatlige organisasjoner**

Norsk idrett har gjennom Norges idrettsforbund (som olympisk og paralympisk komité og som det nasjonale breddeidrettsforbundet) tilgang til å fremme saker av betydning for norsk idrett i ulike internasjonale idrettsorganisasjoner. Men med bakgrunn i at det vi kan kalle “Den europeiske idrettsmodellen” - og derved også “Den norske idrettsmodellen” (en modell som norske myndigheter i stor grad bygger sin idrettspolitik på) nå er under stadig større press, er det behov for at norsk idrett i større grad enn i dag kan påvirke inn i overstatlige organisasjoner hvor norske myndigheter har en primærkontakt. Norges idrettsforbund ønsker derfor en større grad av samkjøring og koordinering med norske myndigheter inn mot for eksempel FN og EU for å sikre at norsk idrett og norske idrettsverdier blir hørt og ivaretatt. På denne måten kan norsk idrett og norske myndigheter sammen bidra til å bevare og utvikle den idrettsmodellen som vi sammen har utviklet og understøttet.

- **Internasjonale samarbeidsprosjekter**

Norges idrettsforbund er avhengig av en økonomisk støtte og forutsigbarhet i flere av de samarbeidsprosjektene vi er involvert i – og da særlig med tanke på idrettens Barents-samarbeid og idrettens Kina-samarbeid. NIF ønsker at norske myndigheter har en langsiktig og bærekraftig strategi knyttet til økonomisk støtte til denne typen idrettssamarbeid. Dette er en type samarbeid som gir gevinster for Norge utover det rent idrettslige – ikke minst utenrikspolitisk og også i noen grad i næringssammenheng.

12.2 Idrettens utviklingsarbeid

Bakgrunn

Idrett har i flere tiår vært et verktøy for integrering og sosial samhörighet både på nasjonalt og internasjonalt nivå. I en globalisert verden har det imidlertid blitt mer enn et verktøy for bare underholdning eller sosialt samhold. Idrett fremmer viktige verdier, verdier som er viktigere nå enn noen gang før i en verden som ser ut til å bli mer polarisert.

Bærekraftmålene har også vist hvordan idrett kan være en viktig aktør for bærekraftig utvikling. Idretten kan bidra til folkehelse og trivsel innen bedre helse (mål 3), utdanning

(mål 4), og likestilling (mål 5). Idretten kan gjennom sitt globale nedslagsfelt og arrangementer bidra positivt til turisme og utvikling av infrastruktur (mål 9), og økonomisk vekst, anstendig arbeid og velstand (mål 8), samt redusere ulikhet. I tillegg er idrett et globalt språk som fremmer samhørighet, fred og forsoning, og samarbeid på tvers av folkegrupper, ideologier og geografi (mål 17).

Idrett fremmer sosial integrasjon, oppmuntrer til en aktiv livsstil og fungerer som et pedagogisk verktøy. Det har en enorm rekkevidde på alle samfunnsområder. Idrett lærer livsferdigheter som gjør det mulig for barn og unge å overvinne vanskelige omstendigheter i livet og ta kontroll over deres egen fremtid.

Å bruke idrett og knytte det til andre utviklingsmål på områder som utdanning, helse (HIV, seksuelle og reproduktive helserettigheter (SRHR) og mental helse) og likestilling mellom kjønnene kan bryte barrierer og utfordringer unge mennesker står overfor.

Idrett blir stadig mer brukt i en utviklingssamarbeidskontekst som et instrument for mobilisering, bevisstgjøring og integrering. Idretten selv kan være en drivkraft for endring og bærekraftig utvikling på både individuelt og samfunnsmessig nivå.

Norges idrettsforbunds mål

Norges idrettsforbund har jobbet med internasjonalt utviklingssamarbeid siden begynnelsen av 80-tallet. Norges Idrettsforbund støtter organisasjoner i utvalgte utviklingsland som ønsker å utvikle breddeidrettstilbud for barn og unge. Norges idrettsforbund samarbeider hovedsakelig med idrettsorganisasjoner, men også med ungdoms-, rettighets- og bistandsorganisasjoner.

For å kunne legge til rette for gode og inkluderende idrettsaktiviteter trengs bærekraftige og velfungerende strukturer og organisasjoner. Derfor støtter Norges idrettsforbund partnerorganisasjonene i å utvikle mer demokratisk styresett, effektivisere forvaltning, inkludere kvinner og utvikle en mer rettighetsbasert tilnærming til aktivitet og organisering.

Idretten er en viktig del av sivil samfunn, og med på å bygge bærekraftige samfunn gjennom deltakelse, utdanning og inkludering.

Forslag til statlig mål og innsats på området

Idrett og utvikling kan være en positiv bidragsyter for bærekraftig utvikling, og passer godt med norsk utviklingspolitikk og målene om fattigdomsreduksjon, likestilling, god helse og utdanning. For å sikre at dette skal være mulig må det være en god samstemt politikk for utvikling, både mellom departementer, og innen idretten selv.

Det må være bevissthet rundt hvordan idrett kan være en positiv katalysator på mange områder, samtidig som man anerkjenner områder en potensielt har negativ effekt. På den måten kan både idretten og myndighetene bidra til løsninger på tvers av sektorer og bærekraftsmål, og en del av en samstemt politikk for utvikling.

13 Antidopingarbeid

Bakgrunn

Nasjonalt

Forebygging og avdekking av doping

En dopingfri idrett forutsetter at personer som tilrettelegger for dopingbruk, eller selv benytter doping for å forbedre idrettslige prestasjoner, ilegges reaksjoner. Doping i idretten kan bare bekjempes ved at både idretten og myndighetene tar i bruk sine tilgjengelige virkemidler for å forebygge og avdekke doping.

NIF har gitt ADNO i oppgave å avdekke doping innenfor NIFs medlemsorganisasjon. ADNO har et samarbeid med politiet, men som privat stiftelse får ikke ADNO tilgang på opplysninger fra politiet i det omfang stiftelsen ønsker. ADNO har heller ikke tilgang til de tvangsmidler politiet har, og har derfor ikke mulighet til å igangsette etterforskningskritt som kan være nødvendige for å avdekke doping. Ikke alle de stoffer og metoder som er forbudt i idretten, er forbudt etter norsk lov. Når det er begrenset hva som er kriminalisert, vil heller ikke politiet kunne iverksette etterforskningskritt i det omfang idretten har behov for. En mer omfattende kriminalisering av doping i idrett vil gi mulighet til å avdekke idrettslig doping i større omfang enn i dag.

Bruk av de prestasjonsfremmende midler og metoder som er forbudt i idretten, samt økonomisk vinning av egen eller andres dopingbruk, bør derfor kriminaliseres. Det ligger sterke preventive signaler i det å kriminalisere bruken av prestasjonsfremmende midler og metoder, og å tjene penger på doping, som vil gagne idrettens arbeid mot doping.

Et godt antidopingarbeid forutsetter et tett samarbeid mellom offentlige myndigheter og idretten. I Sverige er det et utstrakt samarbeid mellom NIFs søsterorganisasjon, Riksidrottsförbundet, og politiet. Samarbeidets mål er blant annet å motvirke trusler, vold og manipulering av idrettskonkurranser. Det bør legges til rette for et tilsvarende samarbeid i Norge mellom de aktørene som har roller og oppgaver i antidopingarbeidet, og offentlige myndigheter, og samarbeidet bør også omfatte arbeidet mot doping.

Rettsikkerhet for utøverne

Rettsikkerheten til de som anklages for brudd på idrettens dopingregler bør ivaretas i hele tidsspennet fra mistanken oppstår til endelig dom avsies. Spørsmålet om dekning av advokatkostnader og andre utgifter utøvere pådras for å ivareta sine interesser i saken blir derfor tidlig aktualisert.

Det er utøverne selv som dekker kostnader til sitt forsvar, men i særlige tilfeller beslutter NIFs domsorganer å oppnevne forsvarer for utøvere i saker som går for NIFs domsorganer. I saker som avgjøres av ADNO tilbys ingen tilsvarende ordning. I saker for CAS tilbys pro bono-advokater og begrenset fri rettshjelp.

Verken ADNO eller NIF krever at utgifter de pådras i forbindelse med sine avgjørelser dekkes av utøveren. I CAS er dette annerledes. Utøver som taper må bekoste honorar til dommerne og andre administrative utgifter, med mindre det gjelder en sak som er anket fra et internasjonalt særforbund.

Fra et rettsikkerhetsperspektiv er det underordnet hvilket organ som har fattet avgjørelsen eller hvilken avgjørelse som påankes. Det bør etableres en ordning for dekning av nødvendige

utgifter, alternativt at slik bistand kan omfattes av eksisterende ordninger som rettshjelpsloven. Dersom idrettens ønske om kriminalisering vedtas, legges det til grunn at de som siktes for brudd på antidopingregelverket faller inn under de eksisterende ordninger for forsvareroppnevning for andre straffesaker.

Organiseringen av antidopingarbeidet i Norge

Flere aktører har roller og oppgaver i antidopingarbeidet i Norge, og staten bidrar med betydelige beløp til dette arbeidet. Kost-nytte-effekten av statlige tilskudd bør alltid evalueres, både for å sikre at midlene anvendes der det er behov for det, og med mest og best mulig effekt. Antidopingarbeidet har utviklet seg siden 2003 da dagens struktur innen idretten ble etablert, og arbeidet drives i dag ikke bare for å bidra til en dopingfri idrett, men også med et folkehelseperspektiv og som kriminalitetsbekjempelse. Dagens organisering bør gjennomgås og evalueres med mål om å sikre at antidopingarbeidet i Norge er organisert på best mulig måte for å møte dagens og fremtidens utfordringer.

Internasjonalt

WADAs rolle

Som verdens antidopingbyrå må WADA være sterkt og uavhengig, og WADAs kjerneoppgaver må videreutvikles og styrkes. WADAs kjerneoppgave som regelverksutvikler og kontrollør av reglens etterlevelse, må kontinuerlig videreutvikles og styrkes i tråd med tidens krav. Dette er oppgaver som krever betydelige ressurser og en videreutvikling og styrking av disse oppgavene forutsetter at WADA tilføres mer midler.

Statenes forpliktelser

Den senere tids hendelser, herunder avsløring av statlig organisert doping i Russland, viser behov for å styrke statenes internasjonale forpliktelser. Statene sitter i WADAs styrende organer, men er ikke selv bundet av WADAs regelverk. Staten bør arbeide for å etablere eksplisitte konvensjonsforpliktelser knyttet til antidoping. Pliktene må følges av sanksjoner og det må etableres et operativt tilsynssystem for å håndheve pliktene, på tilsvarende måte som idretten har påtatt seg forpliktelser gjennom sin tilslutning til WADC og under tilsyn av WADA.

Like konkurransevilkår

Utøverne må sikres like konkurransevilkår. Antidopingarbeid er kostnadskrevende, og i mange land har ikke de aktørene som driver antidopingarbeid tilstrekkelig ressurser til å prioritere dette. Det betyr at rene utøvere konkurrerer mot utøvere som ikke har vært omfattet av et nasjonalt antidopingarbeid i samsvar med WADAs krav. De nasjonale antidopingbyråenes uavhengighet må styrkes, og formell uavhengighet nedfelt i WADAs regelverk må suppleres med reell uavhengighet. Skal dette sikres bør WADAs tilsynsfunksjon styrkes, og de nasjonale antidopingbyråene bør tilføres midler via WADA der tilstrekkelig lokal finansiering uteblir.

Norges påvirkningsmulighet

Det bør være et uttalt mål at Norge skal ha posisjoner i det internasjonale antidopingarbeidet. Dette vil bidra til at den kompetansen som finnes nasjonalt kan nyttiggjøres til å løfte det internasjonale antidopingarbeidet, og at den internasjonale erfaringen kan nyttiggjøres til å løfte det nasjonale antidopingarbeidet.

Utøverne

Utøvernes stemme må styrkes ved at de gis plass i de styrende organer i de organisasjoner som driver antidopingarbeid, blant annet WADAs styre, og at de sikres deltakelse i relevante beslutningsarenaer der antidopingspørsmål behandles, f.eks. på Conference of Parties til UNESCOs antidopingkonvensjon. Gjennom å legge til rette for demokratiske prosesser der utøverne selv velger hvilke utøvere som skal representere utøverne, sikres forankring og legitimitet.

Norges idrettsforbunds mål

NIFs mål er en dopingfri idrett og at utøvere, som blir anklaget for brudd på antidopingreglene, skal gis en rettssikker prosess.

Forslag til statlig mål og innsats på området

For å bidra til å avdekke doping:

- ønsker NIF en kriminalisering av bruk av alle de prestasjonsfremmende midler og metoder som er forbudt i idretten, samt å få økonomisk vinning gjennom egen eller andres dopingbruk
- ønsker NIF et forpliktende samarbeid mellom de aktørene som har roller og oppgaver i antidopingarbeidet og offentlige myndigheter.

For å styrke utøvernes rettssikkerhet:

- ønsker NIF at det etablerer et fond for dekning av nødvendige utgifter til alle utøvere, eller at slik bistand kan omfattes av reglene for fri rettshjelp.

For å sikre et nasjonalt antidopingarbeid som møter dagens og fremtidens utfordringer:

- ønsker NIF at organiseringen av antidopingarbeidet skal gjennomgås og evalueres.

For å styrke WADAs rolle:

- ønsker NIF at WADA må tilføres mer midler.

For å styrke statenes internasjonale forpliktelser:

- ønsker NIF at staten skal arbeide for at det etableres plikter i UNESCO-konvensjonen med tilhørende sanksjoner og et operativt tilsynssystem.

For å sikre like konkurransevilkår:

- ønsker NIF at de nasjonale antidopingorganisasjonenes reelle uavhengighet fra myndigheter og idrettsorganisasjonene skal sikres gjennom økt tilsyn fra WADA, og økt bruk av tilførsel av ressurser via WADA fremfor fra nasjonale myndigheter.

For å bidra i det internasjonale antidopingarbeidet:

- ønsker NIF at det skal være et uttalt mål at Norge skal ha posisjoner i det internasjonale antidopingarbeidet.

For å bidra til at utøvernes stemme styrkes i det internasjonale antidopingarbeidet:

- ønsker NIF at myndighetene skal arbeide for at demokratisk valgte utøverrepresentanter skal sikres deltakelse i relevante beslutningsorganer, blant annet i WADAs styre, og at utøverne er representert på alle relevante beslutningsarenaer der statene behandler antidopingspørsmål.

14 Manipulering av idrettskonkurranser

Bakgrunn

Manipulasjon av idrettskonkurranser er, ved siden av doping, den største trusselen mot idrettens integritet.

Både at enkeltkonkurranser utsettes for manipulasjon, og en generell manglende tillit til at idrettskonkurranser avgjøres som følge av ærlig konkurranse, vil få svært alvorlige konsekvenser for idretten, og er derfor helt avgjørende å forebygge, avdekke og sanksjonere.

Med idrettslag som selveiende og frittstående enheter, med personlige medlemmer, og med et felles regelverk som fremmer åpenhet og forhindrer rollekonflikter, har norsk idrett et godt utgangspunkt for å forebygge manipulasjon. Dette er likevel ikke tilstrekkelig for å avverge manipulering.

IOC og NIF har, gjennom egne bestemmelser, mulighet til å gi idrettslige reaksjoner mot de som manipulerer idrettskonkurranser, eller foretar handlinger/unnlaterer knyttet til dette. Etter alminnelig lovgivning er det ingen forbud som er direkte rettet mot manipulasjon av idrettskonkurranser. Skal slike handlinger straffes utenfor idretten, må den aktuelle handlingen dekkes av straffebestemmelser som f.eks. bedrageri, korrupsjon, økonomisk utroskap eller tvang. Idrettens eget regelverk mot manipulasjon av idrettskonkurranser omfatter flere handlinger/unnlaterer enn det alminnelig lovgivning forbyr. Dette innebærer at noen handlinger og unnlaterer kan straffes både i og utenfor idretten, mens andre bare sanksjoneres av idretten

Idretten har ikke tilgang til de samme ressurser og virkemidler som myndighetene har, og er derfor avhengig av offentlige myndigheter for å forebygge, avdekke og reagere overfor brudd. Dette omfatter blant annet kartlegging og overvåking av pengespillmarkedet, og tiltak for å forhindre ulovlige spillselskaper fra å markedsføre og tilby sine tjenester i det norske markedet.

Manipulasjon av idrettskonkurranser er ikke bare et problem for idretten, men er også en form for kriminalitet som utføres av organiserte kriminelle nettverk, og som berører også andre deler av samfunnet. Dersom oppdagelsesrisikoen er lav og den mulige profitten høy, vil manipulasjon av idrettskonkurranser kunne være en lukrativ profittarena for kriminelle miljøer, eller som en arena for å hvitvaske utbytte fra annen ulovlig aktivitet.

Gjennom tilgang til ulovlige pengespill, bruk av kryptovaluta, og krypterte kommunikasjonskanaler, vil det være svært krevende for idretten å avdekke om det har blitt avtalt å manipulere konkurranser, blitt gitt økonomiske ytelser for dette, eller om det har blitt spilt penger på aktuelle konkurranser.

Norges idrettsforbunds mål

NIFs mål er at alle utøvere i idrettskonkurranser skal delta under rettfærdige konkurransevilkår, og at ikke enkelthendelser eller utfallet av konkurranser skal påvirkes av utenforliggende særinteresser som pengespill på idrett. Manipulasjon av idrettskonkurranser er uforenlig med idrettens verdigrunnlag, og må forebygges, avdekkes og sanksjoneres.

Forslag til statlige mål og innsats på området

- Norske myndigheter bør opprettholde engasjementet som en bidragsyter både i det nasjonale og det internasjonale arbeidet mot manipulasjon av idrettsarrangementer.
- Idretten og andre aktører med oppgaver rettet mot manipulasjon av idrettskonkurranser, må tilføres tilstrekkelige ressurser for å forebygge, avdekke, og reagere mot manipulasjon av idrettskonkurranser.
- Det bør vedtas egne straffebestemmelser knyttet til manipulasjon av idrettskonkurranser.
- Det bør sikres at politiet setter av ressurser til arbeidet mot manipulasjon av idrettskonkurranser
- Det bør sikres informasjonsutveksling mellom politi/offentlige instanser, og andre organisasjoner som selv eller i samarbeid med idretten driver arbeid mot manipulasjon av idrettskonkurranser.